

ÁLLAMI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI
ÉS TISZTIORVOSI SZOLGÁLAT

Iktatószám: PI-16503-12 /2016

INDIKÁTORRENDSZER A CÉLZOTT ELJÁRÁSRENDEKBEN MEGHATÁROZOTT FOLYAMATOK ÉS TEVÉKENYSÉGEK MÉRÉSÉHEZ ÉS ELEMZÉSÉHEZ

Készítette: Dr. Baticz Orsolya, Dr. Kövi Rita, Nagy Beáta, Papp Eszter, Dr. Papp Katalin,
Dr. Sümegi András, Dr. Tóth Mónika Ditta, Dr. Wernigg Róbert

Ellenőrizte: Dr. Wernigg Róbert

Jóváhagyta: Dr. Sümegi András

Jelen dokumentum az OTH szellemi tulajdona. A dokumentumban szereplő információk projekten kívül történő felhasználása engedélyhez kötött.

ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal
1097 Budapest, Albert Flórián u. 2-6.; Telefon:1/476-1100;

HTT12 0001 DD3 2016

Tartalomjegyzék

I.	BEVEZETÉS	3
II.	INDIKÁTORKIVÁLASZTÁS	5
1.	Indikátorok	5
1.1.	Mik azok az indikátorok?	5
1.2.	Miért és mire használjuk őket?	6
1.3.	Az indikátorok típusai	7
1.4.	Az indikátorok jellemzői	9
2.	Indikátorfejlesztés és -kiválasztás	11
2.1.	Szakértői panel	11
2.2.	Szolgáltatási folyamat kiválasztása	12
2.3.	Indikátor által vizsgálni kívánt terület pontos definiálása	12
2.4.	A lehetséges indikátorok kigyűjtése	13
2.4.1.	Indikátorképzés során alkalmazott minőségfejlesztési technikák	13
2.5.	Indikátor alkalmasságának ellenőrzése	13
2.6.	Indikátor értékét befolyásoló tényezők vizsgálata	14
2.7.	Indikátor minőségének/validitásának vizsgálata	15
2.8.	Tesztelés valós körülmények között	15
3.	Indikátorok kiválasztása	16
3.1.	A kiválasztás általános szempontjai	16
3.2.	A kiválasztás speciális szempontjai	17
3.2.1.	SMART kritériumok	17
3.2.2.	QCTTP kritériumrendszer	17
3.2.3.	CREAM kritériumok	18
3.2.4.	SPICED kritériumok	18
4.	Az EFI-LEK működése során javasolt alkalmazandó indikátorok	20

I. BEVEZETÉS

Jelen dokumentum célja, hogy a Norvég Lelki Egészség Projekt (továbbiakban: Projekt) során megvalósításra kerülő 6 EFI-LEK egység számára olyan szakmai és módszertani összefoglalót kínáljon, mely segítséget nyújt abban, hogy a Lelki Egészség Központok aktivitása mind a szervezeti, mind pedig a szakmai folyamatok oldaláról célzott indikátorokkal mérhető legyen, és mind keresztmetszeti, mind pedig hosszmetzeti elemzések számára megfelelő útmutatóul szolgáljon. A dokumentumban bemutatott indikátor-repertoár alkalmas arra, hogy az EFI-LEK tevékenységek folyamatait és folyamatlépéseit az adott mutatók alapján monitorozza.

Megjegyzés: a jelen dokumentumban található részletes indikátorfejlesztési útmutató összességében túlmutat a jelen projekt keretein, viszont a potenciális tudástranszfer és hosszú távú szakmai célok miatt az indikátorfejlesztési és alkalmazási módszertant részletesen mutatja be.

Az egészségügyi szolgáltató rendszerek szolgáltatásainak elemzése és értékelése során az indikátorok alkalmazása az elmúlt 20 évben széles körben elterjedt. Az egyes országok ilyen típusú rendszereinek összehasonlítása érdekében a legtöbb nemzetközi szervezet kidolgozott szűkebb vagy bővebb indikátorrendszereket. Ezek alapvetően a rendszer ráfordításaival, gazdaságosságával, hatékonyságával, hatásosságával, hozzáférhetőségével, elérhetőségével, a szolgáltatások szükségleteknek való megfelelőségével, a szakmai standardoknak való megfelelőségével, elfogadhatóságával, továbbá a lakosság egészségi állapotával és annak változásaival kapcsolatos indikátorok voltak. Mind a szolgáltatási rendszer teljesítménye, mind egyes rendszer szintű allokációs hatékonysági kérdések tekintetében sor került pl. a mortalitási ráták, illetőleg a standardizált mortalitási ráták alkalmazására is, amelyek sokkal inkább az átfogó szociális fejlettséget tükrözték, mint a különféle egészségügyi szolgáltatások működésének tényleges teljesítményét és minőségét. Az indikátorok fejlesztésével az összehasonlíthatóság módszertani megalapozása, a gazdasági és társadalmi változások, valamint a reformtörekvések hatásának mérése is fókuszba került. Ugyanakkor az országok eltérő adatgyűjtési és adatszolgáltatási gyakorlata tovább nehezítette az egységes gyakorlati modell kialakítását.

Az alapvető cél annak biztosítása, hogy a rendelkezésre álló erőforrások a leghatékonyabb módon kerüljenek felhasználásra, illetőleg a szolgáltatás megfeleljen a bizonyítékokra épülő standardoknak. Leegyszerűsítve: jó döntést hozni és azt jól megvalósítani. Az ebben az értelemben vett teljesítményértékeléshez mind (i) *abszolút teljesítmény indikátorokat* (a teljesítményt az ideálshoz, illetőleg előre definiált standardokhoz mérjük), mind (ii) *relatív teljesítmény indikátorokat* (a teljesítményt más hasonló szolgáltatók teljesítményéhez, vagy azonos szolgáltató múltbeli teljesítményéhez mérjük).

Az Európa Tanács 1997-ben ajánlást¹ fogalmazott meg a teljesítmény és azon belül a minőség mérésének különböző szintjeire. E szerint a mérés történhet *központi* (országos, területi), *helyi* (kórház, ill. egyéb szolgáltató, helyi vagy regionális szervezet), *egység* (praxis team, kórházi részleg) és *individuális* (individuális egészségügyi szolgáltató) szinteken.

A ma leggyakrabban alkalmazott megközelítés *Donabedian minőségértékelésre vonatkozó ajánlását*² tartalmazza, amely a struktúra, a folyamat és az eredmény mentén történő értékelésre tesz javaslatot (1. ábra):

- a **struktúrát** az egészségügyi szolgáltatás számára szükséges források és a szolgáltatások jellemzői együttesével,

¹ Council of Europe: Recommendation on development and implementation of quality improvement systems (QIS) in health care and explanatory memorandum (41st meeting, 24–26 June). Strasbourg, Council of Europe, http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0007/98233/E91397.pdf, 1997.

² Donabedian, A.: The quality of care: How can it be assessed? *Journal of the American Medical Association*, 260:1743–1748, http://post.queensu.ca/~hh11/assets/applets/The_Quality_of_Care_How_Can_it_Be_Assessed_-_Donabedian.pdf, 1988.

- a **folyamatot** a források felhasználásával,
- az **eredményt** pedig az ellátás egészségi állapotra gyakorolt hatásaival (végső kimenetek: mint mortalitás, morbiditás, életminőség, közbenső eredmények: mint pl. vérnyomás, testsúly stb.) azonosította.

1. ábra: A minőségvizsgálat donabediáni modellje

Fontos: Jelen dokumentum célja, hogy segítse a projekt keretében kialakításra kerülő Lelki Egészség Központokat, annak munkatársait a megfelelő szakmai és szervezeti indikátorok kiválasztásában.

Ebben az értelemben a jelen dokumentum elsődlegesen a projekt keretében kialakításra kerülő **Lelki Egészség Központokban zajló folyamatok kritikus pontjainak monitorozását és folyamatos értékelését, valamint a LEK működését támogató eljárásrendek ajánlásainak minél erősebb érvényesülését szolgáló, azt elősegítő indikátorokra fókuszál.**

II. INDIKÁTORKIVÁLASZTÁS

1. Indikátorok

1.1. Mik azok az indikátorok?

Az indikátor általános jelentése: mutató; amellyel egy tevékenység vagy folyamat leírható, jellemezhető. Vonatkozhat *struktúrára, folyamatra* vagy *eredményre*. Jellege szerint lehet *abszolút* mutató, ami egy ideálisnak gondolt standardhoz képest méri az adott szolgáltatót vagy szolgáltatást, és lehet *relatív* mutató, amely más hasonló szolgáltatóhoz vagy szolgáltatáshoz vagy ugyanazon szolgáltató múltbeli teljesítményéhez viszonyítja az adott szolgáltatót, szolgáltatást. Konceptcionális alapon jelen dokumentumban a célzott EFI-LEK működés szempontjából megkülönböztetjük a működés *szervezeti, valamint szakmai* jellegű indikátorait.

Az indikátor jelzi egy standardhoz vagy más szolgáltatóhoz viszonyított statikus állapotot vagy változást; változás esetén annak sajátosságait, mértékét, de arra nem alkalmas, hogy az okokra rávilágítson³, viszont lehetőséget biztosíthat a közvetlen vagy közvetett megfigyelésre és kvantifikálásra. Fontos, hogy azok a szolgáltatások, illetőleg standardok, amelyeknek az érvényesülése érdekében az adott indikátorrendszer kifejlesztésre kerül, szakmailag minél megalapozottabbak legyenek, megfeleljenek a bizonyítékokon alapuló orvoslás, egészségfejlesztés, egészségsszervezés, egészségpolitikai követelményeinek, továbbá hogy az adott indikátorok az ellátás lényegi elemeit és pontjait ragadják meg. Ellenkező esetben az indikátorok alkalmazása nem kívánt hatást vált ki: a kevésbé lényegi elemeket megragadó indikátoroknak való megfeleléssel egyidejűleg kevesebb figyelem fordítható a szolgáltatás lényegi szakmai minőségére, illetőleg a szolgáltatás értékelése szempontjából nem a tényleges szakmai minőség lesz az, ami révén a „minőségi kiválóság”-ot teljesíteni lehet (azaz egy rossz rendszer nem a valódi minőséget fogja „jutalmazni”, ami hosszabb távon minőség-ellenes hatású).

Az indikátorok alkalmazásának számos – párhuzamos – célja lehet:

- előre meghatározott standardok, valamint szakmai folyamatok teljesülésének mérése,
- az EFI-LEK működésével kapcsolatos eljárásrendekben foglaltaknak megfelelő működés biztosítása,
- az adott eljárásrendek érvényesülésének biztosítása,
- a minőség és minőségi fejlődés elősegítése,
- belső önértékelési és az EFI-LEK-re vonatkozó, hosszú távon kialakítandó szakmai minőségértékelési audit rendszerek kialakításának elősegítése,
- a szolgáltatás biztonságának, folyamatosságának és minőségének elősegítése stb.

Az indikátor fő funkciója technikai értelemben az információvesztés nélküli adatredukció – azaz, a figyelembe veendő információk mennyiségét csökkentenie kell a döntéshozók számára. Az információ mennyisége egy bizonyos pontig értékes, hozzájárul az értékelés és döntések minőségéhez –, egy ponton túl azonban a többletinformációval ez az érték egyre meredekebben csökken, miközben a többletinformáció gyűjtésének költsége emelkedik. A szakmailag és módszertanilag megfelelő módon kialakított indikátorok adatredukciós szerepe abban rejlik, hogy az információ értékmáximumának közelében optimális adatmennyiséggel szolgáltatassa azokat a kulcsinformációkat, amelyek révén a szolgáltatás minősége, a célok teljesülése és az eljárásrendekben foglaltak megvalósulása nyomon követhetővé és értékelhetővé válik.

³ Jónás-Berki Mónika: Az indikátorok általános értelmezése, csoportosítása, 7. fejezet a *Turizmus kutatások módszertana* (szerk. Kórodi M. és mtsai.) c. uniós támogatással készített on-line kiadványban, Pécsi Tudományegyetem, <http://www.eturizmus.pte.hu/szakmai-anyagok/Turizmus%20kutat%C3%A1sok%20m%C3%B3dszertana/book.html#d6e2152>, 2011.

Maga az **indikátor** ugyanakkor csak **eszköz**, amely felhívja a figyelmet azokra a területekre, amelyek kiemelt figyelmet érdemelnek: javításra szorulnak vagy a legjobb gyakorlatként elterjesztendők.

A könnyebb áttekinthetőség érdekében az indikátorok gyakran grafikus vagy térinformatikai prezentáció (térképes megjelenítés) formájában kerülhetnek visszacsatolásra.

1.2. Miért és mire használjuk őket?

Fontos: Az indikátorokkal értékelhetjük az EFI-LEK által végzett szolgáltatás(ok) és/vagy az EFI-LEK szervezeti működés minőségének számos mérhető pontját.

Az indikátorok használatához tisztázni kell, hogy miben áll a minőség, a teljesítmény, mitől „kiváló” a szolgáltatás. A projekt keretében jelenleg a kiindulási pontot a már meglévő EFI-struktúra Lelki Egészség Központtal történő bővülése, valamint ezen belül az új szervezeti és szakmai folyamatok megjelenése jelenti.

Az egészségügyi szolgáltatásoknál alkalmazott indikátorok felhasználhatók az egészségfejlesztés és a prevenció eredményességét befolyásoló irányítási, menedzseri, népegészségügyi, valamint kisegítő funkciók minőségének/teljesítményének rendszeres felülvizsgálatára és értékelésére.

Az EFI-LEK által, az adott járási közösség számára nyújtott szolgáltatások, valamint a LEK tevékenységek minősége vonatkozásában a következők mérhetők több, egymástól nem elválasztható dimenzióban (pl. hozzáférés, minőség, hatékonyság, hatásosság) értelmezve:

- *Az szolgáltatás hozzáférhetősége:* milyen eséllyel (nehézségi fok) jut hozzá az adott járás lakossága, ill. speciális célcsoportjai a szolgáltatáshoz (időbeli, térbeli, szociális stb. hozzáférhetőség);
- *Az szolgáltatás célszerűsége:* annak mértéke, hogy a tudomány aktuális állásának megfelelően adekvát szolgáltatási rendszer épül-e ki a közösség, valamint ezen belül az adott célcsoportok számára;
- *A szolgáltatás folyamatossága:* a közösség számára a szükséges szolgáltatásokat az EFI-LEK munkatársak, a partnerhálózati szereplők, illetve intézmények összehangoltan végzik-e;
- *A szolgáltatás időszerűsége:* a szolgáltatás akkor jut-e el a közösséghez, amikor arra igény van;
- *A szolgáltatás eredményessége/kimenetele:* annak mértéke, hogy a szolgáltatás az eljárásrendekben rögzítetteknek megfelelően történt-e;
- *A szolgáltatás hatásossága:* az adott szolgáltatás mennyiben volt képes kielégíteni azt az egészségügyi/prevenció/egészségfejlesztési direkt és/vagy indirekt szükségletet, amire szánták;
- *A szolgáltatás hatékonysága:* annak mértéke, hogy a szolgáltatást milyen ráfordítással képes nyújtani az ellátó rendszer/szervezet (kontrolling-indikátorok stb.). E technikai hatékonysági dimenzió mellett fontos lehet annak az értékelése is, hogy az adott populációból az adott, azonos szolgáltatási szükséglettel rendelkezők hány százalékához jut el a szolgáltatás, ill. mik ezen folyamatok eredményei, kimenetei (needs – effectiveness ratio, ami a szükségleteket viszonyítja az ellátásokhoz és az elért eredményekhez);
- *A szolgáltatás elfogadhatósága:* az, hogy az adott szakmai értelemben megfelelő szolgáltatás mennyire elfogadható, a célzott populáció számára nagymértékben kultúrafüggő is. Az elfogadhatóság kulcsfontosságú a célcsoportok ún. compliance adherenciája és együttműködése szempontjából is;
- *A szolgáltatás és a környezet biztonságossága:* a szolgáltatási folyamatok kockázatainak priorizálása, illetve a létesítmények üzemeltetési veszélyeinek felmérése.

Optimálisan működő rendszerben a minőség összes fenti dimenziójának teljesülnie kell. Például egy magas minőségű, nagy hatékonyságú, eredményes, jó körülmények között végzett, de nem hozzáférhető szolgáltatás nem tekinthető minőséginek. Fontos tehát e minőségdimenziók együttes vizsgálata és együttes érvényesítése. Ugyanakkor túl sok indikátor használata idő-, humánerőforrás és költségigényes, továbbá – a túlzott információmennyiség miatt bekövetkező információs értékcsökkenés révén – kontraproduktív is.

Fontos: A minőségi indikátor olyan mutatószám, melynek változása tükrözi az adott szolgáltatás, valamint LEK-tevékenység minőségében bekövetkező változásokat. Egy mutatószám csak akkor válik minőségi indikátorrá, ha tudományos bizonyíték van arra vonatkozóan, hogy a mért eljárás megtörténte (vagy elmaradása) befolyással van az eredményre.

1.3. Az indikátorok típusai

Az **egészségügyi rendszerek összehasonlítása** érdekében szinte minden, az egészségüggyel kapcsolatba kerülő nemzetközi szervezet (EU, OECD, WHO stb.) kidolgozott indikátorrendszereket. Céljuk általában az egyes országok egészségügyi rendszereinek összehasonlítása, illetve az összehasonlíthatóság módszertani megalapozása, a gazdasági és társadalmi változások, valamint a reformtörekvések hatásának lemérése és néhány esetben a legjobb gyakorlat elterjesztése. Következésképpen ezek alapvetően **a rendszer ráfordításaival, gazdaságosságával, a lakosság egészségi állapotával és annak változásaival kapcsolatos indikátorok.**

A nemzetközi és hazai (jelenleg: háziorvosok indikátor alapú teljesítményértékelése) adatgyűjtéseken alapuló népegészségügyi indikátorprogramokban általában *számok, relatív vagy százalékos arányok* formájában fejezik ki azokat az indikátorokat, amelyek adott szempontból jellemzik (indikálják) a vizsgált tevékenységet vagy folyamatot.

A különböző indikátortípusokkal kapcsolatban alapvetően példaként mutatjuk be a szolgáltatások és a szervezeti tevékenységek minőségének mérésére általában alkalmazott **indikátortípusokat**⁴, melyek alapvetően az 1. fejezetben ismertetett Donabedian-koncepción alapulnak:

1. **Strukturális indikátorok (más elnevezések: input vagy forrásindikátorok)** az adott rendszer jellemzőinek vagy inputjainak indikátorai (pl. a LEK munkatársak és/vagy partnerek megfelelően képzettek-e). Ezek bemutatják a rendszer adott minőségének szükségszerű helyzetét, de nem elegendők. A strukturális indikátorok megléte nem biztosítja, hogy a megfelelő folyamatokat hajtsák végre vagy kielégítő eredményeket érnek el.
2. **A folyamatindikátorok** azt vizsgálják, hogy az adott szolgáltatás és/vagy szervezeti folyamatok megfelelően (vagy nem megfelelően) zajlanak-e. A folyamatindikátorok a szolgáltatás/tevékenység kívánatos kimeneteihez kötődnek. A folyamatindikátorok adják a legjobb közelítést az aktuális szolgáltatásra, és a három indikátorcsoport közül a leginkább „objektív” jellegűek.
3. **Kimeneti indikátorok (más elnevezések: output indikátorok)** az adott rendszer szolgáltatásai által betudható fejlődésének (vagy romlásának) mértékét mutatja. A kimeneti indikátorok egyik legfőbb kihívása, hogy értéküket a szolgáltatás minőségén kívüli egyéb tényezők is befolyásolhatják. A kimenetet az adott szolgáltatás minőségétől függetlenül befolyásoló többi tényezőt fel kell mérni és kockázatkiegyenlítés révén torzító hatásukat minimalizálni szükséges. Nehézséget jelenthet, hogy pontos adatok az átfogó kockázatkiegyenlítéshez szükséges részletességgel általában nem állnak rendelkezésre – különösen nemzetközi szinten –, mégis erőfeszítéseket kell tenni az indikátorok kiegyenlítésére és az eredmények interpretálásánál jelezni kell a korlátokat.

Donabedian minőségértékelésre vonatkozó megközelítése bár széles körben elfogadott, **a három komponens (struktúra – folyamat – eredmény) és indikátortípus együttes alkalmazása mégis ritka.** Ez elsősorban abból ered, hogy a modern minőség-megközelítések, a minőség értékelt dimenziói a

⁴ Kelley E., Hurst J.: Health Care Quality Indicators, Project Conceptual Framework Paper in *OECD Health Working Papers* No. 23, <http://www.oecd.org/els/health-systems/36262363.pdf>, 2006.

folyamathoz és az eredményhez kapcsolódnak, és nem a rendelkezésre álló forrásokra támaszkodnak⁵, továbbá nem minden szolgáltatás és szervezeti tevékenység esetében életszerű a három komponens és indikátortípus együttes alkalmazásának az erőltetése. Donabedian megközelítése azonban fontos figyelmeztetést hordoz: **a személyi, tárgyi, infrastrukturális feltételeknek való önmagában semmit nem mond a minőségről.**

Fontos: Az adatgyűjtést és az indikátorok kiválasztását mindig az alkalmazásukkal elérendő cél - pl. megválaszolandó konkrét kérdés, elérendő eredmény vagy tervezett hatás stb. – határozza meg.

Példa

Az adatgyűjtések tervezése esetén mindig kerülni kell a túl általános kérdésfeltevést, hiszen csak konkrét kérdéshez lehet megfelelő indikátort választani. Az alábbiakban bemutatunk egy túl általános és egy megfelelően konkrét célmeghatározást:

~~Kérdés: Milyen az egészségfejlesztés minősége?~~

~~Várt eredmény: Az egészségfejlesztés minősége nem megfelelő.~~

~~Cél: Az egészségfejlesztés minősége javuljon.~~

Kérdés: Az „X” eljárásrendben foglalt „Y” folyamat a gyakorlatban megvalósul-e?

Várt eredmény: Az „Y” folyamat az esetek 75 százalékában megvalósul.

Cél: Egy éven belül az „Y” folyamat az esetek 80 százalékában valósuljon meg.

Az indikátorokat tehát a **célok szerint is csoportosíthatjuk**:

1. **Input és folyamatindikátorok.** A cél gyakran csak az adott tevékenység/folyamat strukturális feltételeinek, inputjainak, forrásainak és/vagy végrehajtásának monitorozása. Ilyenkor ún. strukturális/input/forrás (structure/input) és/vagy folyamat (process) indikátorokat alkalmazunk.
2. **Output és outcome indikátorok.** Amennyiben a cél az adott tevékenység/folyamat közvetlen eredményének vagy rövidebb távon jelentkező kimenetének jellemzése, úgy az ún. kimenet (output) és/vagy eredmény/teljesítmény (result/outcome) indikátorok használhatók.
3. **Impact indikátorok.** Ha a tevékenység/folyamat közvetlen eredményeken, kimeneteken túli közvetlen vagy közvetett hatásának jellemzése a cél, akkor az ún. hatás (impact) indikátorok alkalmazhatók. Ezek a hatások az érintettekén kívül már mások helyzetét is befolyásolhatják.

A fentiekből következően adott tevékenység vagy folyamat esetén a különböző típusú indikátorok is csak meghatározott rendben követhetik egymást (2. ábra).

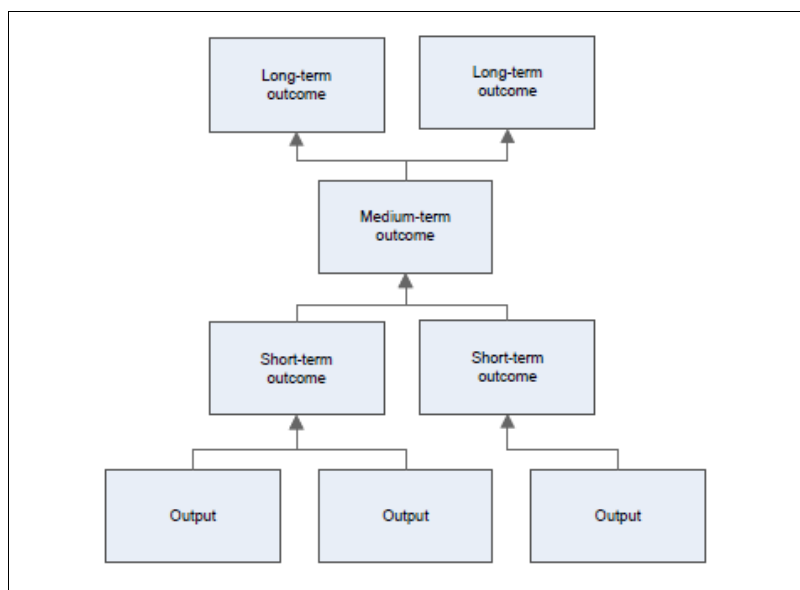
Példa⁶

Egy népegészségügyi program keretében az érintett EFI-LEK szolgáltatók részére tréninget szerveznek a depresszióról. Így a következő a sorrend: a szolgáltatók esetenmenedzselési készségeinek fejlesztése → növekszik az időben felismert depressziók száma (output) → növekszik az adott járás lakosságának életminősége azáltal, hogy csökkennek a manifeszt depresszió okozta terhek.

Fontos: Külön figyelmet kell fordítani az indikátorokkal jellemezhető időszakok megfelelő megválasztására, mivel egyes beavatkozások eredménye, hatása csak hosszú távon érvényesülhet. Ezért javasoljuk, hogy már az irányelvfelkészítés korai időszakában kerüljenek megkülönböztetésre a rövid, és a hosszabb távon alkalmazandó indikátorok.

⁵ http://www.eski.hu/new3/politika/zip_doc_2009/Nemzetkozi%20indikatorok.pdf

⁶ <http://www.emro.who.int/child-health/research-and-evaluation/indicators.html>

2. ábra: Példa az indikátorok időfüggésére

Forrás:

[http://www.aid.govt.nz/sites/default/files/Developing Appraising and Approving an Activity Design Guideline.pdf](http://www.aid.govt.nz/sites/default/files/Developing_Appraising_and_Approving_an_Activity_Design_Guideline.pdf), 2013.

1.4. Az indikátorok jellemzői^{7, 8, 9, 10, 11}

Fontos: Az indikátor a mért terület fontos, bizonyítékokon alapuló minőségjellemzőit méri.

Lényeges (Relevance): mérje objektíven a szolgáltatási folyamatot vagy eredményt és határozza meg a fejlesztés lehetséges területeit. A felhasználás szempontjából fontos és hasznos információt hordozzon. Nincs értelme öncélú indikátort alkotni, amelyet senki sem tart hasznosnak, használhatónak. Azt, hogy egy indikátor mennyire öncélú vagy sem, az eltérő szakterületek általában nem egyformán ítélik meg, ezért a relevancia megítélésére érdemes szakterületek közötti egyeztetést folytatni és konszenzuson alapuló döntést hozni.

Biztonságos (Safe): a kiválasztott indikátor ne irányítsa a figyelmet a mérésbe bevont szolgáltatás/tevékenység kevésbé fontos területeire, veszélyeztetve ezáltal a szolgáltatás/tevékenység más területeinek minőségét, biztonságát és megvalósíthatóságát.

Evidenciákra alapul (Explicit evidence based): tudományos eredményekre (evidenciákra, szakértői vélemények konszenzusára vagy klinikai/egészségsszervezési irányelvek ajánlásaira) kell támaszkodnia. Az indikátorok kiválasztása, ill. fejlesztése során a tudományos bizonyítékok szisztematikus módszertan szerinti használata javasolt. Az indikátorok lehetőleg olyan ajánlások megvalósulását mérik, melyek magas szintű bizonyítékokon alapulnak, illetve a hazai gyakorlatban való megvalósításuk erősen ajánlott.

⁷ Health Information and Quality Authority: *Guidance on Developing Key Performance Indicators (KPIs) and Minimum Data Sets to Monitor Healthcare Quality*, Version 1.1, <http://www.higa.ie/publications/guidance-developing-key-performance-indicators-kpis-and-minimum-data-sets-monitor-health>, Date of publication: February 14, 2013.

⁸ Kelley E., Hurst J.: Health Care Quality Indicators, Project Conceptual Framework Paper in *OECD Health Working Papers* No. 23, <http://www.oecd.org/els/health-systems/36262363.pdf>, 2006.

⁹ <http://www.stats.govt.nz/methods/indicator-guidelines.aspx>

¹⁰ Denise Brown: Good Practice Guidelines for Indicator Development and Reporting, *contribute paper to Third World Forum on 'Statistics, Knowledge and Policy' Charting Progress, Building Visions, Improving Life*, 27-30 October Busan, Korea, <http://www.oecd.org/site/progresskorea/43586563.pdf>, 2009.

¹¹ WHO: *Mental Health Information Systems (Mental Health Policy and Service Guidance Package)*, World Health Organisation, 2005.

Kiegyensúlyozott (Balance): az alkalmazott indikátorkészlet az ellátás különböző aspektusainak mérésére legyen alkalmas, átfogó képet nyújtva a teljesítményről és a távlatokról.

Fontos: Az indikátor mindenki által elfogadott és értelmezhető, validitása gyakorlatban bizonyított, az értékét befolyásoló tényezők ismertek, az eredmények összehasonlíthatóak.

Bevizsgált (Tested): új indikátor kifejlesztése helyett célszerű a hazai és a nemzetközi szakirodalomban leírt, kipróbált és tesztelt indikátorokat használni.

Elfogadhatóság (Acceptability): a gyűjtött adatok legyenek elfogadhatóak azok számára, akiket az indikátor értékel és akik az értékelést végzik. A jó indikátor az ellátó által befolyásolható, fontos minőségelemre fókuszál.

Összefüggéseiben megfelelő (Contextually appropriate): legyen érthető és könnyen interpretálható. Legyen lehetőség a háttérfaktorok (kulturális, szociális, politikai) figyelembe vételére, vagy azok ne befolyásolják lényegesen az indikátor értékeket.

Összehasonlítható (Comparable): időben és térben legyen összehasonlítható. Tegye lehetővé a nemzetközi összehasonlítást (egyszerre legyen használható hazai és nemzetközi célokra) is.

Diszkriminációs képesség (Discriminatory power): valóban legyen képes az ellátási folyamatokban és eredményekben való eltérések beazonosítására és az egyes ellátók azonos típusú és egymással összehasonlításra kerülő tevékenységei közötti különbségek azonosítására, mérésére.

Fontos: Az indikátor azt és olyan mélységben méri, amilyen célból kifejlesztették, a mérendő jelenség változására gyorsan reagál.

Érvényesség (Validitás): az indikátor azt méri, amire kifejlesztették.

Érzékeny (Sensitivity): szenzitív, gyorsan és megbízható módon legyen képes reagálni a vizsgált jelenség változására és ezen változások mutatkozzanak meg az eredmény értékekben (vagyis egységnyi jelenségváltozásra minél nagyobb értékváltozással reagáljon.)

Specifikus (Specificity): kizárólag a mért folyamat vagy jelenség befolyásolja a mérési eredményeket, azaz

- arra a jellemzőre vonatkozik, amelyhez hozzárendeljük az indikátort és
- az adott jellemzőről kellő mélységben és részletességgel szolgáltat információt.

Fontos: Az indikátor mennyiségi mutató, mely azonos mérési körülmények között ugyanazt az eredményt adja.

Mérhető (Measurable): a számszerűsítés, azaz az indikátorok mérhető formában történő meghatározása alapvető, mivel azon indikátorok gyakorlati felhasználhatósága, amelyekhez nem tudunk számértéket rendelni, csekély. Általánosságban ez azt jelenti, hogy a jó indikátorok mennyiségi mutatók (pl. százalék, arányszám, számadat). **Az arányalapú indikátor esetében a számláló és a nevező is világosan definiált és könnyen mérhető.**

Megbízhatóság (Reliability): a mérés minősége, vagyis annak a mértéke, hogy az adott eszköz azonos körülmények mellett használva, adott tárgykörben azonos mért értéket szolgáltat. Ez egyben a statisztikai megbízhatóságot is magában foglalja.

A megbízhatóság párhuzamba állítható a **reprodukálhatóság** fogalmával, hiszen az indikátornak azonos populáció és körülmények mellett, bárki által, későbbi időpontban történő ismételt mérések esetén azonos eredményt kell szolgáltatnia.

Fontos: Az indikátor rendszeresen, hatékonyan, felhasználástól függően aktuálisan előállítható.

Megvalósítható (Feasibility): az indikátorok akkor értékesek, ha rendszeresen előállíthatók. Lehetőleg a szolgáltatás nyújtás során keletkező és elérhető adatok használatára kell törekedni. Ha az elérhető adatbázisokból a szükséges adatok nem nyerhetők ki, akkor adatgyűjtést kell tervezni, költség-haszon elemzéssel kiegészítve.

Időszerű (Timeliness): a döntési folyamathoz megfelelő időben rendelkezésre álló, naprakész, időben is valósághű állapotot ábrázoljon. Operatív döntéshozatal esetén rövidebb idő alatt kell az adatokat rendelkezésre bocsátani, mint hosszú távú stratégiai döntéshozatal kapcsán. Az információ „frissessége” különböző az egyes adattípusok esetében, ezért az idő függvényében jelentősen változó indikátorok esetében valamilyen formában az időszerűség kritériumát konkrétan definiálni kell (pl. le kell írni az adott indikátor időfüggésének matematikai összefüggését vagy azt az időintervallumot, amin az adott indikátort értelmezni szükséges).

Költség-hatékony (cost-effective): figyelembe kell venni, hogy az indikátor képzése és értékelése hatékony eljárás legyen, azaz a szükséges ráfordítás és az elért (elérhető) pl. minőségfejlesztési eredmény viszonya megfelelő legyen.

Ismétlődések elkerülése (Avoid duplication): az indikátor kifejlesztése és bevezetése előtt a többszörös adatgyűjtés elkerülése céljából érdemes tájékozódni.

Jól feldolgozható: lásd: 4. fejezet.

2. Indikátorfejlesztés és -kiválasztás

Az indikátorfejlesztésnek – az alábbiakban bemutatottakon túl – ma még nincsenek általánosan elfogadott szabályai, az egyes EFI-LEK egységek által alkalmazott módszerek bizonyos szempontból eltérhetnek egymástól.

A módszertan különbözhet attól függően is, hogy a szolgáltatás szervezésre, a menedzsmentre/szervezeti működésre vonatkozó vagy szakmaspecifikus indikátorok kifejlesztése-e a cél.

Az egyéni körülményeknek és a speciális célnak is megfelelő indikátor fejlesztése során a *saját módszertan* kialakítása a leginkább járható út.

A továbbiakban az irodalomban fellelhető **indikátorfejlesztő módszerek legfontosabbnak tartott lépései** kerülnek részletesebben ismertetésre:

1. A szakértői panel összeállítása.
2. A szolgáltatási folyamat vagy esemény, ill. a szervezeti tevékenység kiválasztása.
3. Az indikátor által vizsgálni kívánt terület pontos definiálása.
4. A lehetséges indikátorok azonosítása/összegyűjtése
5. A lehetséges indikátorok alkalmasságának ellenőrzése.
6. Az indikátor értékét befolyásoló tényezők vizsgálata.
7. Az indikátor minőségének/validitásának vizsgálata.
8. Az indikátor tesztelése valós körülmények között.

Tekintettel a projekt limitált időtartamára és céljaira, az indikátorfejlesztés adott lépcsőfokait a Módszertani Központ munkatársai valósítják meg.

2.1. Szakértői panel

A szakmai indikátorok fejlesztésénél **gyakran találkozunk a bizonyítékok hiányával**. Ilyen esetben a **szakértők konszenzus** során kialakított véleménye tölti ki a tudományos eredmények hiánya jelentette űrt. Az eredményes indikátorfejlesztéshez nélkülözhetetlen a **multidiszciplináris** megközelítés, ezért fontos az érintettek valamint a **minőségfejlesztésben jártas** szakember bevonása.

A szakértői panel szereplőinek feladata a tudományos bizonyítékok, valamint az implicit felülvizsgálatok eredményének értelmezése és a standardok kialakítása, az egyértelmű, tudományosan alátámasztott indikátorok definiálása.

2.2. Szolgáltatási folyamat kiválasztása

A mérni kívánt folyamat vagy esemény kiválasztása függ attól, hogy **globális szintű** (a projekt szempontjából mind a 6 EFI-LEK-re vonatkozó) vagy **helyi szolgáltatást monitorozó** indikátorokat akarunk képezni. A döntés alapját képezhetik egy már észlelt minőségi probléma vagy helyzetfelmérés során kiderített gyenge pontok, fejlesztendő területek.

Természetesen mindig az adott körülmények határozzák meg a prioritást élvező problémákat, itt csak néhány általános szempontot adhatunk meg. Elsőbbséget kell biztosítani azoknak a területeknek, ahol

- **a rutinyakorlat jelentősen eltér** a jelenlegi tudásunk szerinti legjobb gyakorlattól,
- **gyakori** problémáról vagy
- **jelentős költségvonzattal** járó egészségügyi szolgáltatásról van szó, illetve
- ahol a háttérben jól **meghatározható és elkerülhető okok** vannak.

A valid indikátor fejlesztéséhez rendkívül fontosak a jó minőségű tudományos eredmények. Az indikátor kiválasztása során szempont lehet, hogy **rendelkezésre állnak-e legalább a klinikai és vagy/egészségsszervezési irányelvek, illetve egészségsszervezési irányelvek tekintetében megfelelő szintű tudományos bizonyítékok**. A tudományos bizonyítékoknak alá kell támasztaniuk a vizsgált folyamat és eredmény közötti egyértelmű kapcsolatot. Értelmetlen – esetenként kifejezetten káros – olyan indikátor kifejlesztése és használata, ami a szolgáltatási folyamat olyan részét méri, melynek alig vagy egyáltalán nincs hatása a kívánt eredményre.

2.3. Indikátor által vizsgálni kívánt terület pontos definiálása

Az indikátor által lefedett terület (populáció, célcsoportok, kockázati csoportok, eljárások, LEK-tevékenységek) pontos definiálása nélkül az eredmények összehasonlítása, illetve a következtetések levonása nehéz és megbízhatatlan. A fogalmak pontos definiálása biztosítja, hogy az adatgyűjtésben és az értékelésben részt vevők azonos szempontok szerint tevékenykedjenek. Az adatok definiálásának együtt kell járnia a célkérdés fókuszálásával, azaz egy szélesebb problémakör specifikus, konkrét kérdésre történő leszűkítésével.

A fogalmak definiálása már magában foglalhatja az indikátor számításának módszertanát is.

Fontos: Az indikátor pontos definiálása mellett, a rendelkezésre álló adatok minőségét is vizsgálni szükséges és a további adatszükségletet is meg lehet határozni.

Az adatoknak több lehetséges fő forrása van: ezek jellemzően adminisztratív adatok, szakmai dokumentációk, jelentések és célzott felmérések¹².

- **Az adminisztratív adatok** - általában a finanszírozó felé - rendszeresen és folyamatosan gyűjtött adatokat jelentenek.
- **A szakmai dokumentációk** olyan nyilvántartások, amelyek a célcsoportokkal kapcsolatban keletkeznek az EFI-LEK szolgáltatások nyújtása során.
- **Célzott adatgyűjtés** kapcsán, az indikátorképzés céljára kidolgozott adatgyűjtési protokoll alapján készül az adatgyűjtés¹³.

¹² Assessing hospital performance. Workshop conducted by Quality Measurement Advisory Service, Foundation for Health Care Quality. <http://www.qualityhealth.org/>, Április 17-18, 1997.

¹³ Belicza É., Takács E., Boncz I.: Indikátorrendszer kialakítása az egészségügyi szolgáltatások értékelésére, *Orvosi Hetilap*, 145: 1545-1592, 2004.

2.4. A lehetséges indikátorok kigyűjtése

Általában a szakértői panel két vagy három tagja végzi el a potenciális indikátorok kigyűjtését.

A szakértői panel dönthet úgy, hogy jó minőségű, **bizonyítékokon alapuló irányelv** vagy irányelvek **ajánlásait gyűjtik ki** és azt vizsgálják meg, hogy közülük melyik alkalmas indikátor képzésére.

A másik módszer **rendszerezett irodalmi áttekintés** végzése, melynek során az irodalom áttekintése és kritikus értékelése, szintézise révén azonosítják a szolgáltatás/tevékenység azon kulcstényezőit, melyek szóba jönnek indikátor képzésében. A folyamat és az eredmény közötti kapcsolatot bizonyító tudományos eredmények keresése során két fogalomcsoportra építhetjük fel a keresési stratégiát. Az egyik a *célcsoport-kör* (a közösség azon csoportja(i), akik azonos tulajdonsággal rendelkeznek, pl. komplikációmentes szívizominfarktuson estek át), a másik pedig a *prevenció és intervenció*. Tovább fókuszálhatjuk a keresést primer prevencióra, kockázati csoportokra. Az említett fogalomcsoportok összekapcsolásával effektív irodalom áttekintést tudunk megvalósítani, és megbízható információt nyerünk indikátorok képzéséhez.

Lényeges, hogy egy külföldön működő indikátor nem minden esetben alkalmazható eredeti formájában a hazai ellátási gyakorlat monitorozására. Ezért fontos végiggondolni, hogy az ilyen indikátorok milyen feltételek mellett adaptálhatóak.

2.4.1. Indikátorképzés során alkalmazott minőségfejlesztési technikák

Az indikátorok képzéséhez igénybe vehetjük a hagyományos minőségfejlesztési technikákat, – mint például a folyamatábra vagy halszálla-diagram –, ha a vizsgálandó területre vonatkozóan nem létezik megbízható irányelv és a szakirodalmi adatok is hiányosak.

A folyamatábra a vizsgált szolgáltatási folyamat olyan grafikus ábrázolása, mely tartalmazza az összes fontos, az adott folyamatlépésben részt vevő célcsoportot érintő döntési és cselekvési pontot. A folyamatábra tükrözi a szervezeti struktúrát és az eredmény szempontjából fontos folyamatokat. Megmutatja a szolgáltatási folyamat és/vagy szervezeti tevékenység – rendszerint meglepő – összetett voltát, a főleges vagy egyszerűsíthető részfolyamatokat, lehetővé teszi a lehetséges problémás területek feltérképezését, valamint azoknak a kritikus pontoknak a kijelölését, melyekhez indikátorokat rendelhetünk.

Az ok-hatás diagram a minőségi probléma hátterében meghúzódó okok feltérképezéséhez nyújt segítséget. A diagram segít a rendelkezésünkre álló információk rendszerezésében és a legalapvetőbb probléma meghatározásában.

Az indikátorképzés szempontjából kritikus tényezőket az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

- a célcsoportokkal kapcsolatos faktorok;
- az EFI-LEK személyzettel és
- a szervezeti felépítéssel összefüggő tényezők.

A szolgáltatási és tevékenységi folyamat változékonysága jól követhető kontrollábra alkalmazása révén. A még elfogadható variancia az adatokban meghatározható, az extrém értékek felhívják a figyelmet az adott szolgáltatás anomáliáira. A tendenciák követése is segítséget nyújt az szolgáltatás minőségében bekövetkező változások monitorozásához. A kontrollábra révén meghatározható az átlagos teljesítmény.

2.5. Indikátor alkalmasságának ellenőrzése

Mielőtt jelentős munkát fektetnénk egy indikátor bevezetésébe, fontos a lehetséges mutatók alkalmasságának vizsgálata, mellyel elkerülhetjük, hogy jelentős anyagi és munkaerőforrást áldozzunk fel feleslegesen. A következő lépések segítenek egy indikátor alkalmasságának az eldöntésében.

Módosított RAND megfelelőség módszer (Modified RAND Appropriateness Method)

A szakértői panel tagjai pontozzák az irányelvekből vagy a szakirodalomból nyert potenciálisan alkalmas indikátorokat attól függően, hogy azok mennyire alkalmasak az ellátás minőségének mérésére.

Technikailag kilenc pontos Likert skála alkalmas a kivitelezéshez ahol az 1 az alkalmatlant, a 9 az abszolút alkalmas kategóriát jelenti (4. ábra).

Szükség lehet egy „Nem tudom megítélni” kategória létrehozására.

Előfordulhat, hogy túl sok indikátor kap maximális (plafon-effektus) vagy nagyon alacsony pontot (padló-effektus). Ilyenkor segítség lehet a differenciálásban, ha megkérjük, jelöljék meg a legjobb három indikátort, vagy az egyes kategóriákon belül (validitás, relevancia, alkalmazhatóság) a legjobbat.

A pontozás a formanyomtatvány körlevélszerű elküldése és a válaszok visszaküldése formájában valósul meg (Delphi-módszer).

Szakértői panel konszenzus konferenciája

A lehetséges indikátorok pontozását az eredményének összegzése követi. Az összegzett eredmények ismertetésre kerülnek a szakértői panel előtt személyes találkozó formájában.

A megbeszélés során megtörténik az indikátorok újraértékelése és a végleges forma kialakítása.

Példa

Indikátor vizsgálatára alkalmas formanyomtatvány alkalmazása

Indikátor definíciója: pl. a stroke tünet kezdetétől a trombolízisig eltelt idő (átlagérték-indikátor) vagy: a trombolízisben részesült stroke-os betegek százaléka (arányszám alapú indikátor)

Kérjük, pontozza az indikátort az alábbi szempontok szerint 1-9-ig!

Validitás										
• Tudományos bizonyíték van az indikátor és a betegség kimenetele között	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Relevancia										
• Az indikátorrösztnző lesz a minőség javítására	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
• Az indikátor segíti az elszámoltathatóságot az ellátók felől	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
• A területen a minőség javítható	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Alkalmazhatóság										
• Az indikátorhoz szükséges adatok pontosan összegyűjthetők	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
• Standardizálás szükséges a betegek súlyossága szerint	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Az indikátor összesített minősége:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	

3. ábra: Példa indikátor vizsgálatára alkalmas formanyomtatványra

2.6. Indikátor értékét befolyásoló tényezők vizsgálata

Az indikátorok fejlesztése során fontos azon tényezők összegyűjtése, amelyek – a szolgáltatás/tevékenység színvonalától részben vagy teljesen függetlenül – lényegesen befolyásolhatják az indikátor értékeinek alakulását. A befolyásoló tényezők két nagy csoportra oszthatók:

- a célcsoport sajátosságaitól függő és

- a szolgáltatást nyújtó szervezet tevékenységével kapcsolatos tényezőkre.

A **célcsoport sajátosságaiból adódó** tényező – mely a színvonalától függetlenül befolyásolja az eredményt – például a demográfiai és szocioökonómiai adatok, a helyi jellemzők stb.

A **szervezet tevékenységével kapcsolatos** tényezők részben személyi adottságokkal (EFI-LEK szakemberek képzettsége, motiváltsága stb.), részben a szolgáltatási folyamatok szervezettségének színvonalával kapcsolatosak. Az ellátók személyi, szervezeti tényezői kontrollálhatók, így negatív befolyásoló hatásukat minőségi problémaként kell felfognunk.

Az indikátor értékét az is befolyásolja, hogy az adatgyűjtés milyen célból történt (például a finanszírozási célból gyűjtött adatokat befolyásolhatják az adatszolgáltató gazdasági érdekei). Hazánkban az OEP finanszírozási adatbázisa az előbb említett fenntartások mellett értékes információforrást jelenthet indikátorok képzéséhez.

Az indikátor értékeit befolyásoló tényezők rendszerezését részben minőségfejlesztési módszerekkel, részben kiterjedt irodalomkutatással tudjuk elvégezni.

2.7. Indikátor minőségének/validitásának vizsgálata

Egy mutatószám csak akkor válik minőségi indikátorrá, ha tudományos bizonyíték van arra vonatkozóan, hogy a mért eljárás megtörténte (vagy elmaradása) befolyással van az eredményre.

Az indikátorképzés során megválaszolandó legfontosabb kérdések:

- A szolgáltatási folyamat során fellépő minőségi problémák szoros kapcsolatban vannak-e az indikátor értékeinek változásával, és ezek a minőségi problémák befolyásolják-e az eredmény alakulását?
- Kialakítható-e gyors és költség-hatékony adatgyűjtési rendszer az indikátor széles körű alkalmazásához?
- Elég gyakori-e a probléma ahhoz, hogy érdemes legyen indikátort fejleszteni a monitorozásához?
- Az alkalmazandó indikátor valóban segítséget ad-e a szolgáltatásnyújtó, a finanszírozó vagy az egészségpolitikusok minőségfejlesztési törekvéséhez?

A fenti kérdések megválaszolása fontos segítség ahhoz, hogy erőforrásainkat ne pazaroljuk értelmetlen tevékenységekre.

Annak ellenére, hogy egy indikátort gondos irodalomkutatással, szakértői csoportok együttműködésének felhasználásával fejlesztünk ki, előfordulhatnak problémák az indikátor megbízhatóságát illetően. Éppen ezért van szükség az indikátor által mért értékek ellenőrzésére. Viszonylag egyszerű, de munkaigényes módszer az indikátor által kiszűrt esetek összehasonlítása az implicit felülvizsgálat eredményével.

2.8. Tesztelés valós körülmények között

A bevezetés előtt egy kisebb, de reprezentatív körben végzett adatgyűjtés és értékelés során kapunk végleges képet az indikátor használhatóságáról.

A legkézenfekvőbb indikátor esetében sem szabad elmulasztani a valós körülmények között végzett tesztelést. A tesztelés során derül ki, hogy milyen nagyságú mintavételre van szükség, mekkorának kell lennie a különbségnek a jó, az átlagos és a gyenge teljesítmény között, mennyire befolyásolják az eredményeket a nem mért befolyásoló tényezők. A tesztelés során mérhető, hogy az indikátor mennyire alkalmas a szolgáltatók teljesítményének mérésére. A tesztelés legfontosabb buktatója a mintavétel nem megfelelő nagysága.

Példa

Viszonylag kis mintavétel esetén a jó és a rossz minőség közötti különbség meghatározásának nehézségét Mant és Hicks (1995) tanulmánya érzékletesen mutatja be. Vizsgálatukban bebizonyították, hogy amennyiben egy kórház 100%-ban alkalmaz 4, bizonyítottan hatásos eljárást (trombolízis, aszpirin, béta-blokkoló, ACE-gátló) az akut szívizominfarktus kezelésében, akkor – azonos kockázatú csoportokat feltételezve – a betegek körében mindössze 5%-kal lesz alacsonyabb a várható mortalitás, mint ha egyáltalán nem alkalmazná ezeket az eljárásokat. Ha a valóságos helyzethez közelítve feltételezzük, hogy egy „jó” kórház betegek 50%-ánál alkalmazza a fenti eljárásokat, míg egy „rossz” kórház csak 25%-ban, akkor a különbség a két kórház várható halálozási eredményében 1,9% lesz. Ilyen kicsi különbség csak igen nagy mintavétel esetén mutatható ki, statisztikailag is bizonyító erővel.

Az említett példa másik fontos tanulsága, hogy a folyamat mérésével (jelen esetben a hatásos beavatkozások megtörténtének monitorozásával) sokkal érzékenyebben mérhető a különbség a jó és a rossz minőségű ellátás között.

3. Indikátorok kiválasztása

3.1. A kiválasztás általános szempontjai

A jelenségek leírására, jellemzésére számos potenciális indikátor létezhet, melyek adott témakörben mutatott relevanciája különböző. A kiválasztásnál körültekintően kell eljárni, mivel ha a mérni kívánt jelenség lényegi tulajdonságai közül rosszul választunk, akkor hiába mérünk jól, pontosan, megbízható módon, mégis hibás lesz az eredmény.

Ezért jelentkezik az igény olyan kritériumok kialakítására, melyek segítenek a megfelelő mérőeszköz kiválasztásában.

Az indikátorválasztás szempontjai összefüggnek az indikátorokkal szemben támasztott követelményekkel, melyeket a 2.3. pont alatt taglaltunk, ugyanakkor a kiválasztott indikátoroknak a potenciális felhasználók döntésén és megegyezésén kell alapulnia.¹⁴

A jól kiválasztott indikátor mint jelzőrendszer célja, hogy beépüljön a gazdasági, társadalmi, politikai döntéshozatalba, a kutatási eredményekbe, az emberek szűkebb vagy tágabb világába.¹⁵

Minden indikátor vonatkozásában fontos, hogy használata evidenciákon, azaz bizonyítékokon alapul, széles körben értelmezhető, jelentős populációs csoportokat reprezentál, ismételhető, így alkalmas trend elemzés végzésére is.

Az egészségügyi programok esetén célszerű, hogy legalább egy indikátort hozzárendeljünk a folyamat fontos elemeihez, beleértve a jelentős inputokat, outputokat, kapcsolódási pontokat.¹⁶

Az indikátorok alkalmazása kapcsán jelentős tényező annak megítélése, hogy a mért jelenség vonatkozásában létezen hatékony beavatkozási lehetőség, mellyel vissza tudunk hatni a mérés által fókuszba hozott célterületre.^{17,18}

¹⁴ Bodart C, Shrestha L.: Identifying information needs and indicators, in: Design and implementation of health information systems, WHO Nonserial Publications, ISBN-13 9789241561990, ISBN-10 9241561998, pp. 49-72, Geneva, World Health Organisation, rendelkezhető: <http://apps.who.int/bookorders/anglais/detart1.jsp?sesslan=1&codlan=1&codcol=15&codcch=479#>, 2000.

¹⁵ David Pencheon: The Good Indicators Guide: Understanding how to use and choose indicators, website of the Association of Public Health Observatories (APHO), NHS Institute for Innovation and Improvement, <http://www.apho.org.uk/resource/item.aspx?RID=44584>, 2008.

¹⁶ Measuring Success Toolkit Welcome to the Measuring Success Toolkit: Using Data for Health Program Planning, Monitoring and Evaluation; website of the Measurement, Learning & Evaluation Project for the Urban Reproductive Health Initiative, <http://www.urbanreproductivehealth.org/toolkits/measuring-success>, last updated: December 01, 2014.

¹⁷ Havasi É.: Az indikátorok, indikátorrendszerek jellemzői és statisztikai követelményei, Statisztikai Szemle, 85. évfolyam 8. szám, http://www.ksh.hu/statszemle_archive/2007/2007_08/2007_08_677.pdf, 2007.

¹⁸ Health Information and Quality Authority: Guidance on Developing Key Performance Indicators (KPIs) and Minimum Data Sets to Monitor Healthcare Quality, Version 1.1, <http://www.higa.ie/publications/guidance-developing-key-performance-indicators-kpis-and-minimum-data-sets-monitor-health>, Date of publication: February 14, 2013.

Rendkívül fontos az adatgyűjtés és feldolgozás körülményeinek, az elérhető adatbázisok minőségének és hozzáférhetőségének ismerete is az indikátorok kiválasztása során.¹⁹

3.2. A kiválasztás speciális szempontjai

Az indikátorok értékeléséhez és a kiválasztáshoz több kritériumrendszer is segítséget nyújthat. Az irodalom számos lehetőséget kínál e tekintetben, melyek közül a leginkább elterjedt a SMART, a QQTP, a CREAM és a SPICED kritériumok használata.

A kritériumok használatán túl azonban fontos megtalálni az egyensúlyt a minőségi és a mennyiségi mutatók között, melyek megfelelő mélységben és értelmesen leírják a vizsgálni kívánt jelenséget.

A kritériumrendszerek hasznosak, de csupán egy elemét képezik az indikátorfejlesztés folyamatának. Fontosabb, hogy megtaláljuk az egyensúlyt az alkalmazandó indikátorkészlet vonatkozásában, mely magában foglalja az alkalmazandó indikátorok típusait, jellemzőit, mellyel a kérdéses információ leírható, és amely az érintettek számára is elfogadható.^{20,21}

3.2.1. SMART kritériumok²²

Az indikátorok megfelelőségének vonatkozásában a SMART kritériumok a legismertebb és leggyakrabban használt elvi követelményrendszer:

- **S**   **Specifikus** (specific)
- **M**   **Mérhető** (measurable)
- **A**   **Elérhető, rendelkezésre áll** (available/achievable)
- **R**   **Releváns** (relevant) és **Megbízható** (reliable)
- **T**   **Aktuális, időszerű** (timely/time based)

3.2.2. QQTP kritériumrendszer²³

A QQTP kritériumrendszer a SMART-nál specifikusabb, a fejlesztési tevékenységekhez jobban kötődő elvárásokat fogalmaz meg.

Míg a SMART az információ minőségével *általában* foglalkozik, addig a QQTP az indikátor, az információ *tartalmával* szemben támaszt követelményeket.

A QQTP szerint az ideális indikátornak a következő kérdésekre kell választ adnia:

- **Q**   **Mennyi?** – mennyiség (quantity): az indikátor által leírt jellemzőben bekövetkezett mennyiségi változás.
- **Q**   **Mit?** – minőség (quality): az indikátor által leírt jellemző pontos definiálása.

¹⁹ Measuring Success Toolkit Welcome to the Measuring Success Toolkit: Using Data for Health Program Planning, Monitoring and Evaluation; *website of the Measurement, Learning & Evaluation Project for the Urban Reproductive Health Initiative*, <http://www.urbanreproductivehealth.org/toolkits/measuring-success>, last updated: December 01, 2014.

²⁰ The World Bank. *Ten Steps to a Results-Based Monitoring and Evaluation System. A Handbook for Development Practitioners*. Authors: Kusek, J., Rist, R. Washington D.C., 2004.

²¹ New Zealand Aid, Activity Monitoring. <http://www.aid.govt.nz/about-aid-programme/how-we-work/tools-and-templates/activities>, https://www.globalhivmeinfo.org/Gamet/Gamet%20Library/141_Guidelines%20for%20selecting%20indicators.pdf

²² Measuring Success Toolkit Welcome to the Measuring Success Toolkit: Using Data for Health Program Planning, Monitoring and Evaluation: <http://www.urbanreproductivehealth.org/toolkits/measuring-success>, last updated: December 01, 2014.

²³ Groenendijk L. and Dopheide E.: *Planning and Management Tools*, The International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation, (ITC) ISBN 9061642191, 2003.

- **T Mikor?** – idő (time): mely időszakban következett be a változás a leírt jellemzőben, illetve hogyan alakult az az idő függvényében.
- **T Kinek?** – célcsoport (target group): a leírt jellemző célcsoportját képező kedvezményezettek, ahol a mutató értelmezendő.
- **P Hol?** – hely (place): az indikátornak be kell számolnia az adott jellemző térbeli, földrajzi elhelyezkedéséről (mely városokban, térségekben, régióban stb. következett be vagy értelmezhető a változás).

A QQTTP kritériumrendszer lényegében a SMART feltételek közül a specifikusság kibontása. Indikátorkészletekre mindkét követelményrendszert célszerű alkalmazni.

Egy indikátorrendszer esetében minden elemnek SMART-nak kell lennie, a QQTTP feltételeknek azonban csak a rendszer egésze szintjén kell teljesülnie; vagyis nem kell feltétlenül egyetlen mutatóba tömöríteni a QQTTP által az indikátoroktól megkövetelt valamennyi információt, ha egy néhány indikátorból álló készlet sokkal hatékonyabb és átláthatóbb formában képes ennek eleget tenni.

3.2.3. CREAM kritériumok²⁴

A CREAM kritériumok használata a megfelelő minőségű *teljesítmény* indikátorok kiválasztásához ajánlott.

- **C Egyértelmű (Clear):** az indikátor legyen pontos
- **R Lényeges (Relevant):** alkalmas a téma és az értékelés vonatkozásában
- **E Gazdaságos (Economic):** elfogadható költséggel alkalmazható
- **A Megfelelő (Adequate):** a képesség, hogy elégséges információt szolgáltatson a vizsgált jelenségről
- **M Ellenőrizhető (Monitorable):** könnyen ellenőrizhető, alkalmazható egymástól független felhasználók esetén is.

3.2.4. SPICED kritériumok^{25,26,27}

Amennyiben az indikátorokat a *változások leképezésére* használjuk, a SPICED kritériumoknak megfelelő indikátorok használata vezet eredményre. A SPICED sokkal inkább az indikátorok *felhasználásának módjára* fókuszál, mint a kifejlesztésük módszertanára.

Mivel a SPICED kritériumok más célból kerültek kifejlesztésre és más célt szolgálnak, könnyedén kombinálhatóak egyéb kritériumrendszerekkel, pl. a SMART vagy CREAM kritériumokkal.

- **S Egyéni (Subjective):** az adatközlő személyek - speciális helyzetük és tudásuk révén - különleges éleslátással bírnak. Tudásuk felhasználása a kutatók idejének megtérülését eredményezheti, ezért ebben az értelemben érdemes megfontolni, hogy melyek tekintendők kritikus adatoknak az adatforrások közül.
- **P (Participatory):** a felhasználók bevonásával kifejlesztett
- **I (Interpreted and communicable):** a helyileg kifejlesztett indikátorok széles körben gyakran nem értelmezhetők egyértelműen, így magyarázatra szorulnak

²⁴ Measuring Success Toolkit Welcome to the Measuring Success Toolkit: Using Data for Health Program Planning, Monitoring and Evaluation: <http://www.urbanreproductivehealth.org/toolkits/measuring-success>, last updated: December 01, 2014.

²⁵ Roche, C.: Impact Assessment for Development Agencies: Learning to Value Change, Oxfam, Oxford, pp. 37-52, 2000.

²⁶ what do we want to know? Selecting indicators: https://www.globalhivmeinfo.org/Gamet/Gamet%20Library/141_Guidelines%20for%20selecting%20indicators.pdf

²⁷ http://www.ceecis.org/remf/Service3/unicef_eng/module2/part3.html

- **C Egyeztetett és összehasonlított (Cross-checked and compared):** Az értékelés érvényességét elemezni kell különböző felhasználók, módszerek és kutatók bevonásával.
- **E Képesé tevő /Felhatalmazással bíró (Empowering):** Az indikátornak önmagában képesé kell tennie a felhasználó csoportot vagy egyéneket arra, hogy kritikusan értékeljék változó helyzetüket.
- **D Különböző és szétválasztott (Diverse and disaggregated):** Fontolóra kell venni olyan indikátorok kiválasztását, melyek különböző csoportok számára kerültek kifejlesztésre (pl férfiak/nők vonatkozásában). Az adatokat úgy kell rögzíteni, hogy ezek a különbségek az idő múlásával elemezhetőek legyenek.

4. Az EFI-LEK működése során javasolt alkalmazandó indikátorok

Korlátok: A vizsgált időtáv rövidebbé miatt az indikátorok többségében monitoring jellegűek, a 2016.12.01-2017.03.31. időintervallumra vonatkoznak, tekintetbe véve a Lelki Egészség Központok felállításának időpontját, ill. a 2017.04.01-től induló adatelemzési időszakot. Korlátozottak a lehetőségek változást mérő mutatók definiálására. Az oktatáshoz kapcsolódóan az attitűdváltozás mérésére ennek ellenére kísérletet teszünk.

Adatforrásként elsősorban a Lelki Egészség Központok által a Módszertani Központokhoz beküldött havi beszámolók, valamint az oktatásokon, felkészítéseken kitöltött kérdőívek használhatók.

Az indikátorcsoportok képzése a szakmai és szervezeti mutatók elkülönítését célozza; a vegyes, azaz mindkét csoportba, valamint az egyik kategóriába sem illő indikátorokat az 'egyéb' csoportba soroljuk.

A vizsgált járásokra vonatkozó szociodemográfiai mutatókat mellékletben közöljük.

1.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központ által a Módszertani Központnak jelentett jó gyakorlatok száma a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Szakmai
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / szervezeti egység (LEK) / vizsgált időszak (4 hó)
Indikátor számolása	A Módszertani Központnak jelentett jó gyakorlatok száma / Lelki Egészség Központ / 4 hó
Célérték	2 db fellelt jó gyakorlat / Lelki Egészség Központ / 4 hó
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolóit
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központok által a Módszertani Központnak jelentett jó gyakorlatok száma a vizsgált időszakban – projekt szinten célérték: 10 db fellelt és jelentett jó gyakorlat a vizsgált 4 hónapos időszakon belül

2.

Indikátor neve	A Módszertani Központ által az 5 csillagos módszerrel gyorsértékelhető jó gyakorlatok százalékos aránya az összes, időegység alatt fellelt és az adott Lelki Egészség Központ által a Módszertani Központnak jelentett jó gyakorlatokra vonatkoztatva
Indikátorcsoport	Szakmai
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	%-os arány / szervezeti egység (LEK) / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	$\text{ÉJGY}\% = \frac{\text{ÉJGY}}{\sum \text{JGY}} * 100$ ÉJGY%: A Módszertani Központban kijelölt grémium által az 5 csillagos módszerrel értékelhető jó gyakorlatok aránya / LEK / 4 hó ÉJGY: A Módszertani Központban kijelölt grémium által az 5 csillagos módszerrel értékelhető jó gyakorlatok száma / LEK / 4 hó $\sum \text{JGY}$: A Módszertani Központnak jelentett összes jó gyakorlat / LEK / 4 hó
Célérték	-
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolóí, ill. a Módszertani Központ által kijelölt grémium jógyakorlat-elemzéseí
Összegzés projekt szinten	A Módszertani Központ által az 5 csillagos módszerrel gyorsértékelhető jó gyakorlatok aránya az összes, időegység alatt jelentett jó gyakorlatok halmazán belül

3.

Indikátor neve	A Lelki Egészség Központok által szervezett tematikus oktatási egységek elégedettségi kérdőíve
Indikátorcsoport	Szakmai
Vizsgált időszak	Az adott felkészítési, oktatási időszak a projekt időszakán belül
Indikátor mértékegysége	Átlagpontszám, 1-5 skálán, adott tematikus oktatási egységre vonatkoztatva
Indikátor számolása	Az adott oktatási egységet értékelő kérdőívek átlagpontszáma
Célérték	3,0 pontszám feletti átlagos érték, adott tematikus oktatási egységre vonatkoztatva
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok által szervezett oktatásokon, felkészítésen a résztvevők által kitöltött elégedettségi kérdőívek
Összegzés projekt szinten	Oktatási egységenként, ill. projekt szinten összesített átlagos pontszám

ELÉGEDETTSÉGI KÉRDŐÍV

Tisztelt Résztevő!

Arra törekszünk, hogy a ..... című ..... projekt keretében szervezett oktatás, felkészítés során olyan ismereteket adjunk át Önnek, amelyeket a mindennapi munkájában is hasznosíthat. Mindezek saját szakmai köreibben való továbbadásával a helyi közösség egyre több tagja számára nyújthat hiteles információkat a felkészítés során szóba kerülő kérdésekről.

Kérjük, hogy válaszaival segítse programjaink továbbfejlesztését!
Elégedettségének kifejezéséhez használja az alábbi ötfokozatú skálát:

- 1 - Egyáltalán nem értek egyet
- 2 - Inkább nem értek egyet
- 3 - Igaz is, nem is
- 4 - Inkább egyetértek
- 5 - Teljesen egyetértek

	1	2	3	4	5	nem tudja	nem válaszol
1. Összességében elégedett voltam az oktatással.							
2. Elégedett voltam az oktatás struktúrájával.							
3. Az oktatáson új ismeretekkel gazdagodtam.							
4. A megszerzett ismereteket a gyakorlatban is hasznosíthatónak tartom.							
5. Az oktatást sokrétűnek, változatosnak tartottam.							
6. Az előadások érthetőek voltak számomra.							
7. Elegendő idő jutott a felmerülő kérdések tisztázására.							
8. Elégedett voltam az oktatás légkörével, hangulatával.							
9. Elégedett voltam az oktatás szervezésével.							
10. Elégedett voltam az oktatás helyszínével (megközelíthetőség, terem stb.).							
11. Az oktatást vezetők szakmai és módszertani felkészültsége megfelelő volt.							

12. Milyen fórumo(ko)n keresztül tervezi a megszerzett tudást saját szakmai köreibben továbbadni?

.....

13. Foglalkozás megjelölése: .....

4.

Indikátor neve	A Lelki Egészség Központok és a Módszertani Központ együttműködési erősségeinek felmérése
Indikátorcsoport	Egyéb (szakmai és/vagy szervezeti)
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db felmérés / szervezeti egység (LEK) / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ munkatársai által a havi beszámolóban az együttműködési erősségek felsorolása megtörténik-e: igen/nem. Mindezt 4 hónapos időtávon vizsgáljuk, havi rendszerességgel, így összesen 4 db felmérés születhet LEK-enként.
Célérték	4 db felmérés / LEK / 4 hó
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolóí
Összegzés projekt szinten	Célérték: 24 db felmérés / 4 hó

5.

Indikátor neve	A Léki Egészség Központok és a Módszertani Központ együttműködését gátló tényezők felmérése
Indikátorcsoport	Egyéb (szakmai és/vagy szervezeti)
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db felmérés / szervezeti egység (LEK) / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Léki Egészség Központ munkatársai által a havi beszámolóban az együttműködési nehézségek felsorolása megtörténik-e: igen/nem. Mindezt 4 hónapos időtávon vizsgáljuk, havi rendszerességgel, így összesen 4 db felmérés születhet LEK-enként.
Célérték	4 db felmérés / LEK / 4 hó
Adatforrás	A Léki Egészség Központok havi beszámolóit
Összegzés projekt szinten	Célérték: 24 db felmérés / 4 hó

6.

Indikátor neve	A lelki egészség projekttel összefüggő sajtómegjelenés az országos médiában a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Egyéb
Vizsgált időszak	2016. 09. 01 – 2017. 02. 28. (6 hó)
Indikátor mértékegysége	db / időegység (6 hó)
Indikátor számolása	A Módszertani Központ gyűjti és archiválja a lelki egészség projekttel összefüggő sajtómegjelenéseket
Célérték	2 db / 6 hó
Adatforrás	Projektdokumentáció
Összegzés projekt szinten	Az indikátor a teljes projektre vonatkozik

7.

Indikátor neve	A lelki egészség projekttel összefüggő sajtómegjelenés (elektronikus, nyomtatott, online) a helyi médiában a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Egyéb
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / szervezeti egység (LEK) / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	A Módszertani Központ gyűjti és archiválja a lelki egészség projekttel összefüggő sajtómegjelenéseket
Célérték	1 db / LEK / 4 hó
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolóit
Összegzés projekt szinten	Célérték projekt szinten: összesen 6 db sajtómegjelenés / 4 hó

8.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központ által/közreműködésével megvalósult, lelki egészséggel kapcsolatos programok, rendezvények száma a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Egyéb
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / szervezeti egység (LEK) / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ munkatársai a havi beszámolóban informálják a Módszertani Központot az általuk/közreműködésükkel szervezett, lelki egészséggel kapcsolatos programokról
Célérték	2 db / LEK / 4 hó
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolóí
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központok által/közreműködésével szervezett programok, rendezvények száma a vizsgált időszakban – célérték projekt szinten: 12 db / 4 hó

9.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központ által/közreműködésével megvalósult, lelki egészséggel kapcsolatos programokon, rendezvényeken résztvevő egyének száma a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Szervezeti
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	fő / LEK / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ munkatársai a havi beszámolóban informálják a Módszertani Központot az általuk/közreműködésükkel szervezett, lelki egészséggel kapcsolatos programokról, ill. az ezeken résztvevő egyének számáról
Célérték	-
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolóit
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központok által szervezett programokon, rendezvényeken résztvevő egyének összesített száma a vizsgált időszakban

10.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központ által/közreműködésével megvalósult, lelki egészséggel kapcsolatos programokon, rendezvényeken résztvevő egyének százalékos aránya a tervezetthez képest a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Szervezeti
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	(megjelent fő / tervezett fő) x 100 / LEK / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ munkatársai a havi beszámolóban informálják a Módszertani Központot az általuk/közreműködésükkel megvalósult, lelki egészséggel kapcsolatos programokról $R\% = \frac{R}{\sum TR} * 100$ R%: Az adott Lelki Egészség Központ által/közreműködésével megvalósult, lelki egészséggel kapcsolatos programokon, rendezvényeken résztvevő egyének aránya a tervezetthez képest R: Az adott Lelki Egészség Központ által/közreműködésével megvalósult, lelki egészséggel kapcsolatos programokon, rendezvényeken résztvevő egyének száma ΣTR: Az adott Lelki Egészség Központ által/közreműködésével megvalósult, lelki egészséggel kapcsolatos programokon, rendezvényeken résztvevő egyének tervezett létszáma
Célérték	90%
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámoló; rendezvénytervek; regisztrációs űrlapok; jelenléti ívek; nyilatkozatok a résztvevők számáról
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központok által szervezett összes programon, rendezvényen résztvevő egyének aránya a tervezetthez képest a vizsgált időszakban

11.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központ által a lelki egészség hálózatba bevont stakeholderek száma a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Szervezeti
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / LEK / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ munkatársai a havi beszámolóban informálják a Módszertani Központot az általuk bevont stakeholderekről
Célérték	-
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolóí
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központok által a lelki egészség hálózatba bevont összes stakeholder száma a vizsgált időszakban

12.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központ által bevont NEM stakeholder, támogató partnerek száma a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Szervezeti
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / LEK / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ munkatársai a havi beszámolóban informálják a Módszertani Központot az általuk bevont támogató partnerekről (támogató partner alatt értjük azt, aki nem stakeholder, ugyanakkor hálózatépítés szempontjából fontos szereplő)
Célérték	-
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolói
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központok által bevont összes támogató partner száma a vizsgált időszakban

13.

Indikátor neve	A Lelki Egészség Központ által szervezett oktatásokon résztvevő azon egyének száma, akik vállalják, hogy a megszerzett tudást továbbadják egyéb fórum(ok)on
Indikátorcsoport	Szervezeti
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / LEK / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ által szervezett oktatásokon a résztvevők elégedettségi kérdőívet töltenek ki, melynek egyik kérdése erre a témakörre vonatkozik – a mutató azon résztvevők számát jelöli, akik vállalják, hogy az oktatáson megszerzett tudást továbbadják egyéb fórum(ok)on
Célérték	-
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok által szervezett oktatásokon a résztvevők által kitöltött elégedettségi kérdőívek (12. kérdés: „Milyen fórumo(ko)n keresztül tervezi a megszerzett tudást saját szakmai köreiből tovább terjeszteni?”)
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központok által szervezett oktatásokon azon résztvevők száma, akik vállalják, hogy az oktatáson megszerzett tudást továbbadják egyéb fórum(ok)on

14.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központ közreműködésével (EFI által) benyújtott lelki egészséget érintő pályázatok száma lelki egészség területén a vizsgált időszakban
Indikátorcsoport	Szervezeti
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / LEK / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ munkatársai a havi beszámolóban informálják a Módszertani Központot a közreműködésükkel benyújtott, lelki egészséggel kapcsolatos pályázatokról
Célérték	-
Adatforrás	A Lelki Egészség Központok havi beszámolói
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központok közreműködésével benyújtott pályázatok száma lelki egészség területén a vizsgált időszakban

15.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központ által kitöltött havi beszámolók határidőre történő beérkezése a Módszertani Központhoz
Indikátorcsoport	Szervezeti
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / LEK / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központ munkatársai által a Módszertani Központhoz határidőre eljuttatott havi beszámolóinak száma
Célérték	4 db / LEK / 4 hó
Adatforrás	A beszámolók készítésének működési rendje
Összegzés projekt szinten	Célérték: 24 db Módszertani Központhoz határidőre eljuttatott havi beszámoló

16.

Indikátor neve	Az adott Lelki Egészség Központban alkalmazott munkatársak munkaviszonyának megszűnése
Indikátorcsoport	Szervezeti
Vizsgált időszak	2016. 12. 01 – 2017. 03. 31. (4 hó)
Indikátor mértékegysége	db / LEK / időegység (4 hó)
Indikátor számolása	Az adott Lelki Egészség Központban alkalmazott munkatársak munkaviszonyának - különböző okokból történő – megszűnése; jelentős hatása van a LEK tevékenységekre
Célérték	-
Adatforrás	HR dokumentáció
Összegzés projekt szinten	A Lelki Egészség Központokban alkalmazott munkatársak munkaviszonyának - különböző okokból történő - megszűnése

ATTITÚDVÁLTOZÁS MÉRÉSE

Az I. kérdőívet az oktatási tervben meghatározott, első – a depresszió kérdéskörét is magában foglaló - oktatási nap elején, a II. kérdőívet ennek a napnak a végén, a III. kérdőívet pedig a harmadik nap (érzékenyítés) végén töltik ki a résztvevők. A projekt végén ismételt mérés történik.

A résztvevők adatainak megadása: a kérdőívek kitöltése anonim módon zajlik. *Foglalkozás megjelölése*, ill. egy *egyedi jelszó* megadása ugyanakkor szükséges, amit az adott résztvevőnek meg kell jegyeznie a felkészítés ideje alatt és azt követően, hogy be lehessen azonosítani az azonos egyén által kitöltött kérdőíveket.

Az I. A) kérdőív esetében az eredmények összesítését követően az átlagos pontszámot 1-5 skálán mérjük. Az átlagpontszám bármilyen mértékű csökkenését eredménynek tekintjük.

Az I. B) kérdőív esetében az eredmények összesítését követően az átlagos pontszámot szintén 1-5 skálán mérjük. Az átlagpontszám bármilyen mértékű csökkenését eredménynek tekintjük.

Az I. C) kérdőív esetében az eredmények összesítését követően az átlagos pontszámot 1-10 skálán mérjük. Az átlagpontszám bármilyen mértékű növekedését eredménynek tekintjük.

I. ATTITÜDVÁLTOZÁS MÉRÉSE – DEPRESSZIÓ ÉS MENTÁLIS BETEGSÉGEK

Tisztelt Résztevő!

Az oktatás megkezdése előtt kérjük, töltsse ki az alábbi kérdőívet, hogy az oktatás során szóba kerülő kérdésekkel kapcsolatos vélekedéseit megismerhessük. A kérdőívben nincsenek jó és rossz, helyes vagy helytelen válaszok, választásai valóban az Ön érzéseit és véleményét hivatottak tükrözni.

A) A következőkben a depresszióról olvashat rövid állításokat. Milyen mértékben ért vagy nem ért egyet velük?

Öt válaszlehetőség közül választhat:

- (1) egyáltalán nem értek egyet
- (2) nem értek egyet
- (3) nem tudom
- (4) egyetértek
- (5) teljesen egyetértek

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Nem tudom	Egyet- értek	Telje- sen egyet- értek
1. A depressziós emberek meg tudnának szabadulni a depressziótól, ha akarnának.	1	2	3	4	5
2. A depresszió az egyéni gyengeség jele.	1	2	3	4	5
3. A depresszió nem igazi betegség.	1	2	3	4	5
4. A depressziós emberek veszélyesek.	1	2	3	4	5
5. Legjobb elkerülni a depressziós embereket, ha az ember nem akar maga is depressziós lenni.	1	2	3	4	5
6. A depressziós emberek kiszámíthatatlanok.	1	2	3	4	5
7. Ha depressziós lennék, nem mondanám el senkinek.	1	2	3	4	5
8. Ha valakiről tudnám, hogy depressziós volt, munkaadóként nem alkalmaznám.	1	2	3	4	5

	Egyál- talan nem érték egyed	Nem érték egyed	Nem tudom	Egyed- érték	Telje- sen egyed- érték
9. Ha egy politikusról kiderülne, hogy depressziós volt, nem szavaznék rá.	1	2	3	4	5
10. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depressziós emberek meg tudnának szabadulni a depressziótól, ha akarnának.	1	2	3	4	5
11. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depresszió az egyéni gyengeség jele.	1	2	3	4	5
12. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depresszió nem igazi betegség.	1	2	3	4	5
13. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depressziós emberek veszélyesek.	1	2	3	4	5
14. A legtöbb ember azt gondolja, hogy legjobb elkerülni a depressziós embereket, ha az ember nem akar maga is depressziós lenni.	1	2	3	4	5
15. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depressziós emberek kiszámíthatatlanok.	1	2	3	4	5
16. A legtöbb ember nem mondaná el senkinek, ha depressziós lenne.	1	2	3	4	5
17. A legtöbb ember nem alkalmazna olyan embert, akiről kiderült, hogy valaha már depressziós volt.	1	2	3	4	5
18. A legtöbb ember nem szavazna olyan politikusra, akiről kiderült, hogy valaha már depressziós volt.	1	2	3	4	5

B) A következőkben a mentális betegséggel élőkkel kapcsolatban olvashat állításokat. Milyen mértékben ért vagy nem ért egyet velük?

Öt válaszlehetőség közül választhat:

- (1) egyáltalán nem értek egyet
- (2) nem értek egyet
- (3) nem tudom
- (4) egyetértek
- (5) teljesen egyetértek

A mentális betegséggel élők...	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Nem tudom	Egyetértek	Teljesen egyetértek
veszélyesek másokra nézve.	1	2	3	4	5
kiszámíthatatlanok.	1	2	3	4	5
-kel nehéz beszélni.	1	2	3	4	5
eltérően éreznek.	1	2	3	4	5
önmagukat hibáztatják.	1	2	3	4	5
nem fejlődnek a kezeléstől.	1	2	3	4	5
sosem gyógyulnak meg.	1	2	3	4	5

C) A következőkben depressziós és öngyilkosságra hajlamos betegek segítségével kapcsolatban olvashat állításokat. Milyen mértékben ért vagy nem ért egyet velük?

Tíz válaszlehetőség közül választhat:

(1) egyáltalán nem értek egyet ..... (10) teljesen egyetértek

- Alkalmasnak érzem magam arra, hogy a depressziós vagy öngyilkosságra hajlamos betegekkel beszéljek, és rávegyem őket a segítségkérésre.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- Ha egyszer találkozom valakivel, fel tudom ismerni a potenciális öngyilkossági veszélyeztetettséget.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- Meg tudom különböztetni az enyhe depressziót az öngyilkossági veszélyeztetettségtől.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- Ha egyszer találkozom valakivel, felismerem, ha az illető személy depressziótól szenved.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

II. ATTITÜDVÁLTOZÁS MÉRÉSE - DEPRESSZIÓ

Tisztelt Résztevő!

Az oktatási nap végén, kérjük, tölts ki újra az alábbi kérdőívet. Ne feledje, a kérdőívben nincsenek jó és rossz, helyes vagy helytelen válaszok, választásai valóban az Ön érzéseit és véleményét hivatottak tükrözni.

A következőkben a depresszióról olvashat rövid állításokat. Milyen mértékben ért vagy nem ért egyet velük?

Öt válaszlehetőség közül választhat:

- (1) egyáltalán nem értek egyet
- (2) nem értek egyet
- (3) nem tudom
- (4) egyetértek
- (5) teljesen egyetértek

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Nem tudom	Egyet értek	Telje- sen egyet értek
1. A depressziós emberek meg tudnának szabadulni a depressziótól, ha akarnának.	1	2	3	4	5
2. A depresszió az egyéni gyengeség jele.	1	2	3	4	5
3. A depresszió nem igazi betegség.	1	2	3	4	5
4. A depressziós emberek veszélyesek.	1	2	3	4	5
5. Legjobb elkerülni a depressziós embereket, ha az ember nem akar maga is depressziós lenni.	1	2	3	4	5
6. A depressziós emberek kiszámíthatatlanok.	1	2	3	4	5
7. Ha depressziós lennék, nem mondanám el senkinek.	1	2	3	4	5

	Egyál- talan nem érték egyed	Nem érték egyed	Nem tudom	Egyed érték	Telje- sen egyed érték
8. Ha valakiről tudnám, hogy depressziós volt, munkaadóként nem alkalmaznám.	1	2	3	4	5
9. Ha egy politikusról kiderülne, hogy depressziós volt, nem szavaznék rá.	1	2	3	4	5
10. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depressziós emberek meg tudnának szabadulni a depressziótól, ha akarnának.	1	2	3	4	5
11. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depresszió az egyéni gyengeség jele.	1	2	3	4	5
12. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depresszió nem igazi betegség.	1	2	3	4	5
13. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depressziós emberek veszélyesek.	1	2	3	4	5
14. A legtöbb ember azt gondolja, hogy legjobb elkerülni a depressziós embereket, ha az ember nem akar maga is depressziós lenni.	1	2	3	4	5
15. A legtöbb ember azt gondolja, hogy a depressziós emberek kiszámíthatatlanok.	1	2	3	4	5
16. A legtöbb ember nem mondaná el senkinek, ha depressziós lenne.	1	2	3	4	5
17. A legtöbb ember nem alkalmazna olyan embert, akiről kiderült, hogy valaha már depressziós volt.	1	2	3	4	5
18. A legtöbb ember nem szavazna olyan politikusra, akiről kiderült, hogy valaha már depressziós volt.	1	2	3	4	5

A következőkben depressziós és öngyilkosságra hajlamos betegek segítségével kapcsolatban olvashat állításokat. Milyen mértékben ért vagy nem ért egyet velük?

Tíz válaszlehetőség közül választhat:

(1) egyáltalán nem értek egyet ..... (10) teljesen egyetértek

1. Alkalmasnak érzem magam arra, hogy a depressziós vagy öngyilkosságra hajlamos betegekkel beszéljek, és rávegyem őket a segítségkérésre.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

2. Ha egyszer találkozom valakivel, fel tudom ismerni a potenciális öngyilkossági veszélyeztetettséget.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

3. Meg tudom különböztetni az enyhe depressziót az öngyilkossági veszélyeztetettségtől.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

4. Ha egyszer találkozom valakivel, felismerem, ha az illető személy depressziótól szenved.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

III. ATTITÚDVÁLTOZÁS MÉRÉSE – MENTÁLIS BETEGSÉGEK

Tisztelt Résztevő!

A mai nap végén arra kérjük, töltsse ki az alábbi rövid kérdőívet. A kérdőívben nincsenek jó és rossz, helyes vagy helytelen válaszok, választásai valóban az Ön érzéseit és véleményét hivatottak tükrözni.

A következőkben a mentális betegséggel élőkkel kapcsolatban olvashat állításokat. Milyen mértékben ért vagy nem ért egyet velük?

Öt válaszlehetőség közül választhat:

- (1) egyáltalán nem értek egyet
- (2) nem értek egyet
- (3) nem tudom
- (4) egyetértek
- (5) teljesen egyetértek

A mentális betegséggel élők...	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Nem tudom	Egyetértek	Teljesen egyetértek
veszélyesek másokra nézve.	1	2	3	4	5
kiszámíthatatlanok.	1	2	3	4	5
-kel nehéz beszélni.	1	2	3	4	5
eltérően éreznek.	1	2	3	4	5
önmagukat hibáztatják.	1	2	3	4	5
nem fejlődnek a kezeléstől.	1	2	3	4	5
sosem gyógyulnak meg.	1	2	3	4	5

SZOCIODEMOGRÁFIAI MUTATÓK

1) Baktalórántházai járás

A Baktalórántházai járás az Észak-Alföldi régióban, azon belül is Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található. Központja Baktalórántháza, mely a járás egyetlen városi rangú települése, itt él a járás népességének 19,39%-a. Baktalórántháza mellett egy nagyközségi (Levelek) és 10 községi jogállású település tartozik a járáshoz. A járás össznépessége 19.560 fő, területe 254,47km², népsűrűsége 76,87 fő/km² (2016-as adatok szerint).

Település	Terület (km ²) ²⁸	Az állandó lakosság (fő) ²⁹	Állandó ffi lakosság (fő) ³⁰	Állandó női lakosság (fő) ³¹
Baktalórántháza	35,25	3793	1846	1947
Levelek	25,73	3002	1483	1519
Besenyőd	9,45	808	406	402
Laskod	13,59	996	487	509
Magy	20,70	998	485	513
Nyíribrony	20,09	1144	564	580
Nyírákó	10,34	862	426	436
Nyírkércs	14,28	782	388	394
Ófehértó	43,17	2579	1262	1317
Petneháza	24,20	1793	912	881
Ramocsaháza	18,11	1546	742	804
Rohod	19,56	1257	599	658
	össz.: 254,47	össz.: 19.560	össz.: 9.600	össz.: 9.960

Lakónépesség nemek szerinti megoszlása (2016):

A járás lakosságának 49,1%-át a férfiak jelentik, a nők aránya 50,1 %. Egyik adat sem tér el szignifikánsan az országos aránytól (ffi: 48,06 %, nő: 51,94 %) ³².

Az öregedési index (100 14 év alatti lakosra jutó 65 éves kor feletti lakosok száma) 2014-ben 111,55, ami jelentősen alatta maradt az országos értéknek (Mo.: 171,05).

A népesség természetes fogyása 2014-ben -0,36 ezrelék volt, ami a régiós (-2,25) és országos (-3,5) adatokhoz képest is szignifikánsan kisebb népességcsökkenést jelez. ³³

²⁸ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

²⁹ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

³⁰ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

³¹ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

³² Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

³³ Forrás: TeIR – KSH T-STAR

A lakónépesség korcsoportok szerinti megoszlása (2013)³⁴:

Életkori csoport	Arány (%)
0-14 év	16,70
15-18 év	5,81
19-29 év	16,60
30-39 év	15,18
40-49 év	14,18
50-59 év	13,57
60-64 év	5,53
65-X év	12,42

Terhességmegszakítások aránya az összes terhességen belül, 2013: 38,6 % (Mo: 28,5%)

Lakásonkénti átlagos lakólétszám, 2013: 2,84 (Mo: 2,28)³⁵

Közigazgatás (2015)³⁶:

Település	Közös önkormányzati hivatal székhelye	Kisebbségi önkormányzat
Baktalórántháza	helyben	roma
Levelek	helyben	roma
Besenyőd	Levelek	
Laskod	Baktalórántháza	roma
Magy	Ófehértó	roma
Nyíribrony	Ramocsaháza	
Nyírájkó	Baktalórántháza	
Nyírkércs	Ramocsaháza	
Ófehértó	helyben	roma
Petneháza	helyben	roma
Ramocsaháza	helyben	roma
Rohod	Petneháza	roma

Kedvezményezett eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: igen

Fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: igen

Komplex programmal fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: igen

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: ⁸

Jelentős munkanélküliséggel sújtott települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: ¹⁰

³⁴ Forrás: KSH T-STAR 2013

³⁵ Forrás: KSH T-STAR 2013

³⁶ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

A népesség vallási megoszlása, 2011³⁷:

	fő	%	
Katolikus	7893	41,28	Római katolikus: 4302 Görög katolikus: 3590
Ortodox keresztény	2	0,01	
Református	6893	36,05	
Evangélikus	44	0,23	
Izraelita	1	0,01	
Más vallási közösséghez, felekezethez tartozik	331	1,73	
Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	565	2,95	
Ateista	20	0,10	
Nem válaszolt	3374	17,64	
Összesen	19123	100	

Foglalkoztatottsági mutatók (2016. 07. 20-i állapot szerint)³⁸:

Település	Munkavállaló korú népesség ³⁹ (fő)	Nyilvántartott álláskereső (fő)	Relatív mutató ⁴⁰ (%)
Baktalórántháza	2648	265	10,01
Levelek	2191	219	10,00
Besenyőd	548	64	11,68
Laskod	701	59	8,42
Magy	681	78	11,45
Nyíribrony	792	83	10,48
Nyírkő	635	25	3,94
Nyírkércs	552	60	10,87
Ófehértó	1828	268	14,66
Petneháza	1352	141	10,43
Ramocsaháza	1015	118	11,63
Rohod	904	115	12,72

³⁷ Forrás: KSH Területi adatok, 2011 (http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_18)

³⁸ Forrás: http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=afsz_stat_telepules_adatok_2016

³⁹ a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

⁴⁰ a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában

2) Csongrádi járás

A Csongrádi járás a Dél-Alföldi régióban, azon belül is Csongrád megye észak-nyugati részén található. Központja Csongrád, mely a járás egyetlen városi rangú települése, itt él a járás népességének 74,81%-a. Csongrád mellett 3 községi jogállású település tartozik a járáshoz. A járás össznépessége 22.661 fő, területe 339,24 km², népsűrűsége 66,80 fő/km² (2016-as adatok szerint).

Település	Terület (km ²) ¹	Az állandó lakosság (fő) ²	Állandó ffi lakosság (fő) ³	Állandó női lakosság (fő) ⁴
Csongrád	173,89	16953	8030	8923
Csanytelek	34,71	2723	1296	1427
Felgyő	76,73	1231	601	630
Tömörkény	53,91	1754	835	919
	össz.: 33,924	össz.: 22.661	össz.: 10.762	össz.: 11.899

Lakónépesség nemek szerinti megoszlása (2016):

A járás lakosságának 47,49%-át a férfiak jelentik, a nők aránya 52,51 %. Egyik adat sem tér el szignifikánsan az országos aránytól (ffi: 48,06 %, nő: 51,94 %) ⁵.

A lakónépesség korcsoportok szerinti megoszlása (2013) ⁶:

Életkori csoport	Arány (%)
0-14 év	12,92
15-18 év	4,21
19-29 év	13,64
30-39 év	14,33
40-49 év	13,56
50-59 év	14,48
60-64 év	6,93
65-X év	19,92

Az öregedési index (100 14 év alatti lakosra jutó 65 éves kor feletti lakosok száma) 2014-ben meghaladta az országos értéket, ami az átlagosnál nagyobb mértékben idősödő lakosságra utal (Mo: 171,05, a Csongrádi járásban 214,73).

A népesség természetes fogyása 2014-ben a Csongrádi járásban -8,06 ezrelék volt, ami a régiós (-5,37) és országos (-3,5) adatokhoz képest is fokozottabb népességcsökkenést jelez. ⁷

Terhességmegszakítások aránya az összes terhességen belül, 2013: 33,05 % (Mo: 28,5%)

¹ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

² Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

³ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁴ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁵ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁶ Forrás: KSH T-STAR 2013

⁷ Forrás: TeIR – KSH T-STAR

Lakásonkénti átlagos lakólétszám, 2013: 2,06 (Mo: 2,28)⁸

Közigazgatás (2015)⁹:

Település	Közös önkormányzati hivatal székhelye	Kisebbségi önkormányzat
Csongrád	helyben	roma
Csanytelek	-	roma
Felgyő	Tömörkény	-
Tömörkény	helyben	-

Kedvezményezett eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: igen

Fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Komplex programmal fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 2 (Csanytelek, Tömörkény)

Jelentős munkanélküliséggel sújtott települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 0

A népesség vallási megoszlása, 2011¹⁰:

	fő	%	
Katolikus	13.412	58,32	Római katolikus: 13.380
			Görög katolikus: 31
Ortodox keresztény	7	0,03	
Református	621	2,70	
Evangélikus	63	0,27	
Izraelita	3	0,01	
Más vallási közösséghez, felekezethez tartozik	235	1,02	
Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	3165	13,77	
Ateista	179	0,78	
Nem válaszolt	5311	23,10	
Összesen	22.996	100	

⁸ Forrás: KSH T-STAR 2013

⁹ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

¹⁰ Forrás: KSH Területi adatok, 2011 (http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_18)

Foglalkoztatottsági mutatók (2016. 07. 20-i állapot szerint)¹¹:

Település	Munkavállaló korú népesség ¹² (fő)	Nyilvántartott álláskereső (fő)	Relatív mutató ¹³ (%)
Csongrád	11452	358	3,13
Csanytelek	1866	88	1,11
Felgyő	873	23	2,63
Tömörkény	1136	44	3,87

¹¹ Forrás: http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=afsz_stat_telepules_adatok_2016

¹² a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

¹³ a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában

3) Edelényi járás

Az Edelényi járás az Észak-Magyarországi régióban, azon belül is Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi részén található. Központja Edelény, itt él a járás népességének 28,88%-a. Edelény mellett még egy város, Szendrő (itt él a járás népességének 12,17%-a) és 43 községi jogállású település tartozik a járáshoz. A járás össznépessége 34.607 fő, területe 717,86 km², népsűrűsége 48,21 fő/km² (2016-as adatok szerint).

Település	Terület (km ²) ¹	Az állandó lakosság (fő) ²	Állandó ffi lakosság (fő) ³	Állandó női lakosság (fő) ⁴
Edelény	56,84	9995	4894	5101
Szendrő	53,56	4212	2040	2172
Abod	31,17	230	117	113
Balajt	9,03	502	246	256
Becskeháza	5,00	34	18	16
Bódvalenke	6,63	256	125	131
Bódvarákó	9,22	97	51	46
Bódvaszilas	19,22	1057	511	546
Boldva	28,34	2462	1223	1239
Borsodszirák	11,01	1233	602	631
Damak	7,52	258	122	136
Debréte	9,62	22	14	8
Égerszög	10,77	62	29	33
Galvács	15,04	96	45	51
Hangács	22,53	587	285	302
Hegymeg	5,70	130	57	73
Hidvégyardó	16,99	601	289	312
Irota	12,34	76	37	39
Komjáti	11,08	230	113	117
Ládbesenyő	10,40	282	144	138
Lak	19,76	678	328	350
Martonyi	17,57	449	208	241
Meszes	11,40	182	97	85
Nyomár	11,40	333	159	174
Perkupa	19,39	917	459	458
Rakaca	19,00	912	453	459
Rakacaszend	15,71	390	193	197
Szakácsi	8,62	165	92	73
Szalonna	20,08	1051	509	542
Szendrőlád	17,70	2117	1045	1072
Szin	18,10	841	439	402
Szinpetri	9,71	241	117	124
Szögliget	34,74	649	332	317
Szőlősdó	10,66	121	53	68
Szuhogy	17,00	1160	578	582
Teresztenye	8,69	26	11	15
Tomor	12,89	241	122	119
Tornabarakony	8,19	29	12	17

¹ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

² Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

³ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁴ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

Tornakápolna	4,02	20	10	10
Tornanádaska	7,83	731	386	345
Tornaszentandrás	15,65	205	93	112
Tornaszentjakab	28,22	219	105	114
Varbóc	10,10	64	35	29
Viszló	11,10	68	39	29
Ziliz	9,26	376	194	182
	össz.: 717,86	össz.: 34.607	össz.: 17.031	össz.: 17.576

Lakónépesség nemek szerinti megoszlása (2016):

A járás lakosságának 49,21%-át a férfiak jelentik, a nők aránya 50,79%. Egyik adat sem tér el szignifikánsan az országos aránytól (ffi: 48,06 %, nő: 51,94 %) ⁵.

A lakónépesség korcsoportok szerinti megoszlása (2013) ⁶:

Életkori csoport	Arány (%)
0-14 év	18,85
15-18 év	5,71
19-29 év	16,20
30-39 év	13,37
40-49 év	12,76
50-59 év	13,08
60-64 év	5,58
65-X év	14,44

Az öregedési index (100 14 év alatti lakosra jutó 65 éves kor feletti lakosok száma) 2014-ben szignifikánsan alatta maradt az országos értéknek (Mo: 171,05, az Edelényi járásban 107,35). A népesség természetes szaporodása az Edelényi járásban 1,03 ezrelék, ami a régiós (-4,29) és országos (-3,5) adatok által jelzett népességcsökkenéshez képest szignifikáns különbséget jelez. ⁷

Terhességmegszakítások aránya az összes terhességen belül, 2013: 32,1% (Mo: 28,5%)
Lakásonkénti átlagos lakólétszám, 2013: 2,76 (Mo: 2,28) ⁸

⁵ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁶ Forrás: KSH T-STAR 2013

⁷ Forrás: TeIR – KSH T-STAR

⁸ Forrás: KSH T-STAR 2013

Közigazgatás (2015)⁹:

Település	Közös önkormányzati hivatal székhelye	Kisebbségi önkormányzat
Edelény	helyben	lengyel, roma, ruszin
Szendrő	helyben	német, roma
Abod	Edelény	roma, ruszin
Balajt	Szendrőlád	
Becskeháza	Bódvaszilas	
Bódvalenke	Bódvaszilas	
Bódvarákó	Perkupa	
Bódvaszilas	helyben	
Boldva	helyben	roma
Borsodszirák	helyben	roma
Damak	Borsodszirák	
Debréte	Szalonna	
Égerszög	Perkupa	
Galvács	Szendrő	
Hangács	Borsodszirák	
Hegymeg	Borsodszirák	
Hidvégardó	Perkupa	roma
Irota	Borsodszirák	ruszin
Komjáti	Bódvaszilas	
Ládbesenő	Szendrőlád	lengyel
Lak	Borsodszirák	roma
Martonyi	Szalonna	roma
Meszes	Szalonna	
Nyomár	Borsodszirák	
Perkupa	helyben	roma
Rakaca	Szalonna	roma
Rakacaszend	Szalonna	roma
Szakácsi	Edelény	roma
Szalonna	helyben	roma
Szendrőlád	helyben	roma
Szin	Bódvaszilas	roma
Szinpetri	Bódvaszilas	
Szögliget	Perkupa	lengyel
Szőlősdó	Perkupa	
Szuhogy	Szendrő	roma
Teresztenye	Perkupa	
Tomor	Borsodszirák	
Tornabarakony	Perkupa	
Tornakápolna	Bódvaszilas	
Tornanádaska	Bódvaszilas	roma
Tornaszentandrás	Bódvaszilas	
Tornaszentjakab	Bódvaszilas	
Varbóc	Perkupa	
Viszló	Szalonna	
Ziliz	Boldva	

⁹ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

Kedvezményezett eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: igen

Fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: igen

Komplex programmal fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: igen

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 29

Jelentős munkanélküliséggel sújtott települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 22

A népesség vallási megoszlása, 2011¹⁰:

	fő	%	
Katolikus	17695	53,12	Római katolikus: 15213 Görög katolikus: 2480
Ortodox keresztény	8	0,02	
Református	6666	20,01	
Evangélikus	27	0,08	
Izraelita	1	-	
Más vallási közösséghez, felekezethez tartozik	272	0,82	
Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	2251	6,76	
Ateista	120	0,36	
Nem válaszolt	6274	18,83	
Összesen	33314	100	

¹⁰ Forrás: KSH Területi adatok, 2011 (http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_18)

Foglalkoztatottsági mutatók (2016. 07. 20-i állapot szerint)¹¹:

Település	Munkavállaló korú népesség ¹² (fő)	Nyilvántartott álláskereső (fő)	Relatív mutató ¹³ (%)
Edelény	7003	494	7,05
Szendrő	2760	255	9,24
Abod	142	12	9,15
Balajt	316	48	15,19
Becskeháza	24	2	8,33
Bódvalenke	143	12	8,39
Bódvarákó	68	2	2,94
Bódvaszilas	744	54	7,26
Boldva	1660	183	11,02
Borsodszirák	874	115	13,16
Damak	180	8	4,44
Debréte	19	0	0,00
Égerszög	32	4	12,05
Galvács	50	0	0,00
Hangács	404	47	11,63
Hegymeg	86	11	12,79
Hidvégardó	424	24	5,66
Irota	51	2	3,92
Komjáti	152	6	3,95
Ládbesenyő	185	12	6,49
Lak	457	36	7,88
Martonyi	289	29	10,03
Meszes	11	4	3,60
Nyomár	230	11	4,78
Perkupa	612	36	5,88
Rakaca	594	67	11,28
Rakacaszend	259	38	14,67
Szakácsi	103	9	8,74
Szalonna	708	47	6,64
Szendrőlád	1265	176	13,91
Szin	510	62	12,16
Szinpetri	164	22	13,41
Szögliget	428	18	4,21
Szőlősdó	77	3	3,90
Szuhogy	781	72	9,22
Teresztenye	14	1	7,14
Tomor	155	5	3,23
Tornabarakony	32	0	0,00
Tornakápolna	16	1	6,25

¹¹ Forrás: http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=afsz_stat_telepules_adatok_2016

¹² a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

¹³ a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában

Település	Munkavállaló korú népesség ¹⁴ (fő)	Nyilvántartott álláskereső (fő)	Relatív mutató ¹⁵ (%)
Tornanádaska	389	101	25,96
Tornaszentandrás	148	6	4,015
Tornaszentjakab	124	7	5,65
Varbóc	40	1	2,50
Viszló	41	3	7,32
Ziliz	261	18	6,90

¹⁴ a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

¹⁵ a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában

4) Hatvani járás

A Hatvani járás az Észak-Magyarországi régióban, azon belül is Heves megye nyugati részén található. Központja Hatvan, itt él a járás népességének 41,10%-a. Hatvan mellett még egy város, Lőrinci (11,01%) és 11 községi jogállású település tartozik a járáshoz. A járás össznépessége 51.146 fő, területe 352,16 km², népsűrűsége 145,23 fő/km² (2016-as adatok szerint).

Település	Terület (km ²) ⁶⁹	Az állandó lakosság (fő) ⁷⁰	Állandó ffi lakosság (fő) ⁷¹	Állandó női lakosság (fő) ⁷²
Hatvan	66,31	21016	10002	11014
Lőrinci	23,53	5632	2743	2889
Apc	20,46	2446	1157	1289
Boldog	26,74	3001	1454	1547
Csány	47,89	2140	1007	1133
Ecséd	41,60	3183	1568	1615
Heréd	13,96	1907	938	969
Hort	43,09	3619	1712	1907
Kerekharaszt	14,36	1027	494	533
Nagykökényes	17,28	577	284	293
Petőfibánya	11,11	2707	1318	1389
Rózsaszentmárton	16,31	1961	892	1069
Zagyvaszántó	9,52	1930	923	1007
	össz.: 352,16	össz.: 51.146	össz.: 24.492	össz.: 26.654

Lakónépesség nemek szerinti megoszlása (2016):

A járás lakosságának 47,89%-át a férfiak jelentik, a nők aránya 52.11%. Egyik adat sem tér el szignifikánsan az országos aránytól (ffi: 48,06 %, nő: 51,94 %) ⁷³.

A lakónépesség korcsoportok szerinti megoszlása (2013) ⁷⁴:

Életkori csoport	Arány (%)
0-14 év	13,41
15-18 év	4,14
19-29 év	13,44
30-39 év	15,84
40-49 év	13,88
50-59 év	13,76
60-64 év	7,22
65-X év	18,30

Az öregedési index (100 14 év alatti lakosra jutó 65 éves kor feletti lakosok száma) 2014-ben

⁶⁹ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

⁷⁰ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁷¹ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁷² Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁷³ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁷⁴ Forrás: KSH T-STAR 2013

meghaladta az országos értéket, ami az átlagosnál nagyobb mértékben idősödő lakosságra utal (Mo: 171,05, a Hatvani járásban 193,46).

A népesség természetes fogyása a Hatvani járásban -5,88 ezrelék, ami a régiós (-4,28) és országos (-3,5) adatokhoz képest is fokozottabb népességcsökkenést jelez.⁷⁵

Terhességmegszakítások aránya az összes terhességen belül, 2013: 35,7 % (Mo: 28,5%)
Lakásonkénti átlagos lakólétszám, 2013: 2,36 (Mo: 2,28)⁷⁶

Közigazgatás (2015)⁷⁷:

Település	Közös önkormányzati hivatal székhelye	Kisebbségi önkormányzat
Hatvan	helyben	roma
Lőrinci	-	roma
Apc	-	roma
Boldog	-	roma
Csány	-	roma
Ecséd	-	roma
Heréd	helyben	
Hort	-	
Kerekharaszt	Hatvan	
Nagykökényes	Heréd	
Petőfibánya	-	
Rózsaszentmárton	helyben	
Zagyvaszántó	Rózsaszentmárton	

Kedvezményezett járás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Fejlesztendő járás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Komplex programmal fejlesztendő járás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 1 (Csány)

Jelentős munkanélküliséggel sújtott települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 1 (Csány)

⁷⁵ Forrás: TeIR – KSH T-STAR

⁷⁶ Forrás: KSH T-STAR 2013

⁷⁷ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

A népesség vallási megoszlása, 2011⁷⁸:

	fő	%	
Katolikus	28787	56,17	Római katolikus: 28620
			Görög katolikus: 159
Ortodox keresztény	8	0,02	
Református	1601	3,12	
Evangelikus	398	0,78	
Izraelita	16	0,03	
Más vallási közösséghez, felekezethez tartozik	607	1,18	
Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	6755	13,18	
Ateista	397	0,78	
Nem válaszolt	12677	24,74	
Összesen	51246	100	

Foglalkoztatottsági mutatók (2016. 07. 20-i állapot szerint)⁷⁹:

Település	Munkavállaló korú népesség ⁸⁰ (fő)	Nyilvántartott álláskereső (fő)	Relatív mutató ⁸¹ (%)
Hatvan	14434	523	3,62
Lőrinci	3838	225	5,86
Apc	1636	86	5,26
Boldog	2034	116	5,70
Csány	1456	186	12,77
Ecséd	2151	123	5,72
Heréd	1338	53	3,96
Hort	2479	87	3,51
Kerekharaszt	760	28	3,68
Nagykökényes	390	21	5,38
Petőfibánya	1856	62	3,34
Rózsaszentmárton	1245	42	3,37
Zagyvaszántó	1294	59	4,56

⁷⁸ Forrás: KSH Területi adatok, 2011 (http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_18)

⁷⁹ Forrás: http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=afsz_stat_telepules_adatok_2016

⁸⁰ a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

⁸¹ a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában

5) Siófoki járás

A Siófoki járás az Dél-Dunántúli régióban, azon belül is Somogy megye észak-keleti részében található. Központja Siófok, itt él a járás népességének 47,39%-a. Siófok mellett két város, Balatonföldvár (4,45%) és Zámárdi (4,98%), egy nagyközségi (Balatonszárszó) és 21 községi jogállású település tartozik a járáshoz. A járás össznépessége 52.833 fő, területe 657,05 km², népsűrűsége 80,41 fő/km² (2016-as adatok szerint).

Település	Terület (km ²) ⁸²	Az állandó lakosság (fő) ⁸³	Állandó ffi lakosság (fő) ⁸⁴	Állandó női lakosság (fő) ⁸⁵
Siófok	124,66	25037	11702	13335
Balatonföldvár	15,32	2349	1147	1202
Zámárdi	45,15	2634	1312	1322
Balatonszárszó	30,13	2223	1084	1139
Ádánd	29,52	2185	1074	1111
Balatonendréd	40,02	1360	665	695
Balatonőszöd	15,08	529	248	281
Balatonszabadi	41,34	2974	1468	1506
Balatonszemes	36,02	1868	904	964
Balatonvilágos	29,21	1399	704	695
Bálványos	23,69	570	274	296
Kereki	14,43	533	259	274
Kőröshegy	21,39	1452	702	750
Kötcse	19,54	549	268	281
Nagyberény	23,14	1361	659	702
Nagycsepely	19,80	412	206	206
Nyím	9,76	314	157	157
Pusztaszemes	10,39	383	192	191
Ságvár	38,44	1880	885	995
Siójut	10,73	641	330	311
Som	23,35	721	374	347
Szántód	7,91	675	314	361
Szólád	19,98	566	286	280
Teleki	8,05	218	115	103
	össz.: 657,05	össz.: 52.833	össz.: 25.329	össz.: 27.504

Lakónépesség nemek szerinti megoszlása (2016):

A járás lakosságának 47,94%-át a férfiak jelentik, a nők aránya 52,06 %. Egyik adat sem tér el szignifikánsan az országos aránytól (ffi: 48,06 %, nő: 51,94 %) ⁸⁶.

⁸² Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

⁸³ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁸⁴ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁸⁵ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁸⁶ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

Az öregedési index (100 14 év alatti lakosra jutó 65 éves kor feletti lakosok száma) 2014-ben jelentősen meghaladta az országos értéket, ami az átlagosnál nagyobb mértékben idősödő lakosságra utal (Mo.: 171,05, Siófoki járás: 223,45).

A népesség természetes fogyása 2014-ben -3,76 ezrelék volt, ami országos (-3,5) adatokhoz képest nem mutat szignifikáns eltérést, ám a régiós adatoknál (-4,83) kisebb népességfogyást jelez.⁸⁷

A lakónépesség korcsoportok szerinti megoszlása (2013)⁸⁸:

Életkori csoport	Arány (%)
0-14 év	12,55
15-18 év	3,72
19-29 év	12,34
30-39 év	15,69
40-49 év	13,97
50-59 év	14,35
60-64 év	7,94
65-X év	19,44

Terhességmegszakítások aránya az összes terhességen belül, 2013: 34,6 % (Mo: 28,5%)

Lakásonkénti átlagos lakólétszám, 2013: 2,02 (Mo: 2,28)⁸⁹

Közigazgatás (2015)⁹⁰:

Település	Közös önkormányzati hivatal székhelye	Kisebbségi önkormányzat
Siófok	helyben	roma
Balatonföldvár	helyben	
Zamárdi		
Balatonszárszó	helyben	
Ádánd	helyben	roma
Balatonendréd	Kőröshegy	
Balatonőszöd	Balatonszemes	
Balatonszabadi		
Balatonszemes	helyben	
Balatonvilágos	Siófok	
Bálványos	Balatonföldvár	
Kereki	Balatonföldvár	
Kőröshegy	helyben	
Kötcse	Balatonszárszó	
Nagyberény	Ádánd	
Nagycsepely	Balatonszárszó	
Nyím	Ságvár	
Pusztaszemes	Balatonföldvár	
Ságvár	helyben	roma

⁸⁷ Forrás: TeIR – KSH T-STAR

⁸⁸ Forrás: KSH T-STAR 2013

⁸⁹ Forrás: KSH T-STAR 2013

⁹⁰ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

Siójut	Siófok	
Som	Ságvár	
Szántód	Balatonföldvár	
Szólád	Balatonföldvár	
Teleki	Balatonföldvár	roma

Kedvezményezett eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Komplex programmal fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 2

Jelentős munkanélküliséggel sújtott települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 5

A népesség vallási megoszlása, 2011⁹¹:

	fő	%	
Katolikus	22513	44,06	Római katolikus: 22340
			Görög katolikus: 163
Ortodox keresztény	13	0,02	
Református	5348	10,47	
Evangélikus	1049	2,05	
Izraelita	30	0,06	
Más vallási közösséghez, felekezethez tartozik	658	1,29	
Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	5571	10,90	
Ateista	571	1,12	
Nem válaszolt	15346	30,03	
Összesen	51099	100	

⁹¹ Forrás: KSH Területi adatok, 2011 (http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_18)

Foglalkoztatottsági mutatók (2016. 07. 20-i állapot szerint)⁹²:

Település	Munkavállaló korú népesség ⁹³ (fő)	Nyilvántartott álláskereső (fő)	Relatív mutató ⁹⁴ (%)
Siófok	16790	670	3,99
Balatonföldvár	1568	35	2,23
Zamárdi	1724	37	2,15
Balatonszárszó	1460	47	3,22
Ádánd	1522	102	6,70
Balatonendréd	952	29	3,05
Balatonőszöd	358	13	3,63
Balatonszabadi	2025	71	3,51
Balatonszemes	1205	31	2,57
Balatonvilágos	927	21	2,27
Bálványos	411	14	3,41
Kereki	377	17	4,51
Köröshegy	980	41	4,18
Kötcse	381	27	7,09
Nagyberény	980	57	5,82
Nagycsepely	259	22	8,49
Nyím	229	3	1,31
Pusztaszemes	255	10	3,92
Ságvár	1326	33	2,49
Siójut	447	12	2,68
Som	500	24	4,80
Szántód	412	16	3,88
Szólád	380	22	5,79
Teleki	141	23	16,31

⁹² Forrás: http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=afsz_stat_telepules_adatok_2016

⁹³ a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

⁹⁴ a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában

6) Szentgotthárdi járás

A Szentgotthárdi járás a Nyugat-Dunántúli régióban, azon belül is Vas megye dél-nyugati részén található, Ausztriával és Szlovéniával határos. Központja Szentgotthárd, mely a járás egyetlen városi rangú települése, itt él a járás népességének 58,4%-a. Szentgotthárd mellett 15 községi jogállású település tartozik a járáshoz. A járás össznépessége 14.890 fő, területe 255,04 km², népsűrűsége 58,38 fő/km² (2016-as adatok szerint).

A járás településhálózata aprófalvas jellegű, mindössze a központ, Szentgotthárd lakosainak a száma haladja meg az ezer főt.

Település	Terület (km ²) ⁹⁵	Az állandó lakosság (fő) ⁹⁶	Állandó ffi lakosság (fő) ⁹⁷	Állandó női lakosság (fő) ⁹⁸	A lakónépesség változásának mértéke (2013/2003) ⁹⁹
Szentgotthárd	67,73	8640	4240	4400	-3,31
Alsószölnök	10,02	367	176	191	-7,43
Apátistvánfalva	12,86	386	179	207	-2,78
Csörötnék	20,53	869	441	428	-1,20
Felsőszölnök	23,56	575	289	286	-13,13
Gasztony	14,27	436	218	218	-9,28
Kétvölgy	6,27	119	59	60	-21,37
Kondorfa	21,61	498	240	258	-18,12
Magyarlak	7,62	742	358	384	6,55
Nemesmedves	4,74	26	14	12	30,00
Orfalu	6,94	69	36	33	11,67
Rábagyarmat	16,79	762	375	387	-7,37
Rátót	7,27	255	141	114	24,90
Rönök	17,22	427	217	210	-14,92
Szakonyfalu	11,18	373	190	183	-3,32
Vasszentmihály	6,41	346	163	183	-6,79
	össz.: 255,04	össz.: 14890	össz.: 7336	össz.: 7554	

⁹⁵ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

⁹⁶ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁹⁷ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁹⁸ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

⁹⁹ Forrás: TeIR – KSH T-STAR

Lakónépesség nemek szerinti megoszlása (2016):

A járás lakosságának 49,26%-át a férfiak jelentik, a nők aránya 50,74 %. Egyik adat sem tér el szignifikánsan az országos aránytól (ffi: 48,06 %, nő: 51,94 %) ¹⁰⁰.

A lakónépesség korcsoportok szerinti megoszlása (2013) ¹⁰¹:

Életkori csoport	Arány (%)
0-14 év	12,17
15-18 év	4,00
19-29 év	12,76
30-39 év	15,62
40-49 év	15,17
50-59 év	15,18
60-64 év	7,38
65-X év	17,72

Az öregedési index (100 14 év alatti lakosra jutó 65 éves kor feletti lakosok száma) 2014-ben meghaladta az országos értéket ami az átlagosnál nagyobb mértékben idősödő lakosságra utal (Mo: 171,05, a Szentgotthárdi járásban 219,87).

A népesség természetes fogyása a Szentgotthárdi járásban -11.34 ezrelék, ami a régiós (-4,54) és országos (-3,5) adatokhoz képest is szignifikánsan nagyobb népességcsökkenést jelez. ¹⁰²

Terhességmegszakítások aránya az összes terhességen belül, 2013: 26,1 % (Mo: 28,5%)
Lakásonkénti átlagos lakólétszám, 2013: 2,47 (Mo: 2,28) ¹⁰³

¹⁰⁰ Forrás: KEKKH statisztika, 2016. jan. 1. (<http://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak>)

¹⁰¹ Forrás: KSH T-STAR 2013

¹⁰² Forrás: TeIR – KSH T-STAR

¹⁰³ Forrás: KSH T-STAR 2013

Közigazgatás (2015)¹⁰⁴:

Település	Közös önkormányzati hivatal székhelye	Kisebbségi önkormányzat
Szentgotthárd	helyben	német, szlovén, roma
Alsószőlők	helyben	német, szlovén
Apátistvánfalva	Szentgotthárd	szlovén
Csörötnék	helyben	roma
Felsőszőlők	Alsószőlők	szlovén
Gasztony	Rátót	
Kétvölgy	Alsószőlők	szlovén
Kondorfa	Csörötnék	
Magyarlak	Csörötnék	
Nemesmedves	Rátót	
Orfalu	Alsószőlők	szlovén
Rábagyarmat	Rátót	
Rátót	helyben	
Rönök	Rátót	német
Szakonyfalva	Alsószőlők	szlovén
Vasszentmihály	Rátót	német

Kedvezményezett eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Komplex programmal fejlesztendő eljárás [290/2014. (XI. 26.) Korm.rendelet]: nem

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 1 (Felsőszőlők)

Jelentős munkanélküliséggel sújtott települések száma [105/2015.(IV.23.) Korm.rendelet]: 2 (Nemesmedves, Rönök)

A népesség vallási megoszlása, 2011¹⁰⁵:

	fő	%	
Katolikus	10 487	70,10	Római katolikus: 10 474 Görög katolikus: 12
Ortodox keresztény	13	0,09	
Református	380	2,54	
Evangélikus	202	1,35	
Izraelita	2	0,01	
Más vallási közösséghez, felekezethez tartozik	75	0,50	
Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	621	4,15	
Ateista	87	0,58	
Nem válaszolt	3094	20,68	
Összesen	14 961	100	

¹⁰⁴ Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH, 2015. január 1.

¹⁰⁵ Forrás: KSH Területi adatok, 2011 (http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_18)

Foglalkoztatottsági mutatók (2016. 07. 20-i állapot szerint)¹⁰⁶:

Település	Munkavállaló korú népesség ¹⁰⁷ (fő)	Nyilvántartott álláskereső (fő)	Relatív mutató ¹⁰⁸ (%)
Szentgotthárd	6055	142	2,35
Alsószőlők	261	11	4,21
Apátistvánfalva	276	8	2,90
Csörötnek	607	26	4,28
Felsőszőlők	413	14	3,39
Gasztony	290	10	3,45
Kétvölgy	84	1	1,19
Kondorfa	306	11	3,59
Magyarlak	517	14	2,71
Nemesmedves	19	1	5,26
Orfalu	54	0	0,00
Rábagyarmat	550	16	2,91
Rátót	192	10	5,21
Rönök	314	19	6,05
Szakonyfalu	264	12	4,55
Vasszentmihály	240	2	0,83

¹⁰⁶ Forrás: http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=afsz_stat_telepules_adatok_2016

¹⁰⁷ a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai 2015.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

¹⁰⁸ a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában